

EUROOPAN NEUVOSTON SUOMEN VALTUUSKUNNAN KERTOMUS

*Euroopan neuvoston parlamentaarisen
yleiskokouksen
toiminnasta vuonna 2014*

Parlamentaarisen yleiskokouksen istunto Strasbourgissa 2014

ensimmäinen jakso	27.-31.1.2014
toinen jakso	7.-11.4.2014
kolmas jakso	23.-27.6.2014
neljäs jakso	29.9.-3.10.2014

Pysyvän komitean kokoukset

Pariisi	7.3.2014
Baku	23.5.2014
Bryssel	18.11.2014

Graafinen suunnittelu : EDITA
Kannen valokuva: EN:n kuva-arkisto (Strasbourg)
ISSN 1235-1873

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2015

**Euroopan neuvoston Suomen
valtuuskunta**

EDUSKUNNALLE

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnasta huhtikuun 28. päivänä 1989 annetun lain 4 §:n mukaisesti Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta antaa kunnioittaen eduskunnalle kertomuksen parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuoden 2014 istuntokaudella.

Helsingissä 24. helmikuuta 2015

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puolesta:

Maria Guzenina

Gunilla Carlander

Sisällysluettelo

1	Tiivistelmä	7
2	Suomen valtuuskunnan toiminta 2014.....	10
3	Ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltioperiaate.....	12
3.1	Demokratian haasteet muuttuvassa maailmassa.....	12
3.2	Oikeusnormiston kehittäminen	15
3.3	Lasten oikeudet	17
3.4	Siirtolaiset ja pakolaiset	18
3.5	Ympäristö, työ ja hyvinvointi.....	20
3.6	Kulttuuri, koulutus ja media	21
4	Jäsenmaiden jäsenvelvoitteiden seuranta	24
4.1	Albania	24
4.2	Azerbaidžan	25
4.3	Bosnia ja Hertsegovina	26
4.4	Bulgaria	26
4.5	Georgia.....	27
4.6	Makedonia	27
4.7	Moldova	28
4.8	Serbia	29
4.9	Turkki	29
4.10	Ukraina.....	29
4.11	Venäjä	33
5	Ulkosuhteet	35
5.1	Demokratiakumppanit.....	35
5.1.1	Palestiina	35
5.1.2	Marokko	35
5.1.3	Kirgisia	36
5.2	Välimeri-alue ja Lähi-itä.....	37
5.3	Yhteistyö muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa	38

Liitteet:

1	Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta.....	40
2	Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenyydet komiteoissa	42
3	Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen vuonna 2014 hyväksymät asiakirjat.....	44
3.1.	Päätöslauselmat	44
3.2	Suosituksset	46
3.3.	Lausunnot	47
4	Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen erityis- vieraat vuonna 2014.....	48
5	Euroopan neuvoston jäsenvaltiot.....	49

Tiivistelmä

Vuonna 1949 perustettu Euroopan neuvosto (EN) on maanosamme vanhin ja laajin ihmisoikeusjärjestö. Sen perustehtävä on ihmisoikeuksien, moniarvoisen demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen turvaaminen ja kehittäminen. Suomi liittyi järjestöön vuonna 1989. Järjestön tärkeimmät toimielimet ovat ministerikomitea ja parlamentaarinen yleiskokous. Jäsenmaiden parlamenttien nimeämistä kansanedustajista koostuva yleiskokous tekee aloitteita ja antaa suosituksia, joiden pohjalta päätökset tehdään ministerikomiteassa, joka koostuu jäsenmaiden ulkoministereistä.

Parlamentaarisen yleiskokouksen asema yleiseurooppalaisena poliittisena keskustelufoorumina on viime vuosina korostunut entisestään. Aiheita tarkastellaan EN:n perusarvojen toteutumisen kannalta, mutta jäsenmaiden heterogeenisuus ja erilaisuudet niiden demokratiaperinteissä johtavat usein vilkkaaseen keskusteluun jo raporttien valmisteluvaiheessa. Vuonna 2014 yleiskokous kokoontui neljä kertaa viikon mittaiseen istuntoon (yhteensä 20 päivää) ja hyväksyi 61 päätöslauselmaa, 29 neuvoston ministerikomitealle osoitettua suositusta ja yhden lausunnon. Raportteja yleiskokoukselle esiteltiin vuoden aikana yhteensä 64 kappaletta. Suomen valtuuskunta Euroopan neuvostossa osallistui aktiivisesti yleiskokouksen istuntoihin ja muuhun toimintaan. Suomen valtuuskunta oli vuoden 2014 äänestystilastoissa yhdeksänneksi aktiivisin.

Ukrainan kriisi ja Venäjän Krimin niemimaan valtaus on asettanut Euroopan neuvostoa ennen kokemattomien haasteiden eteen. Vastalauseena Krimin valtaukselle yleiskokous päätti 10.4.2014 äänin 145–21 rangaista Venäjää sen toiminnasta Ukrainassa poistamalla äänioikeuden yleiskokouksessa vuoden 2014 loppuun asti. Lisäksi päätettiin, ettei Venäjän valtuuskunta saa osallistua puheenjohtajiston, poliittisten ryhmien puheenjohtajien tai pysyvän komitean kokouksiin tai

EN:n vaalitarkkailuihin. Päätös ei estänyt Venäjää osallistumasta parlamentaarisen yleiskokouksen kokouksiin eikä sillä vaikutettu toimintaan EN:n ministerikomiteassa. Tilanne arvioidaan uudelleen, ellei Venäjä ryhdy toimenpiteisiin tilanteen rauhoittamiseksi ja Krimin palauttamiseksi.

Yleiskokouksen menettely perustuu EN:n perussäännöissä mainittuun jäsenmaiden sitoumukseen noudattaa mm. poliittisen vapauden ja laillisuuden periaatteita sekä työskennellä vilpittömästi ja tehokkaasti neuvoston päämäärän toteuttamiseksi. Jäsenyys Euroopan neuvostossa on siis ehdollinen.

Jotkin niin sanotuista uusista jäsenmaista eivät liittyessään täyttäneet kaikkia EN:n jäsenvaatimuksia, mutta ne sitoutuivat liittymisen jälkeen jatkamaan uudistuksia. Suomen valtuuskunnan silloisen jäsenen Tarja Halosen (sd) aloitteesta 1990-luvulla luotiin järjestelmä, jonka avulla yleiskokous pystyi systemaattisesti seuraamaan miten uudistukset eri maissa etenevät (monitorointi). Ukraina liittyi järjestöön vuonna 1995 ja Venäjä helmikuussa 1996. Molemmat maat ovat olleet liittymisestä lähtien yleiskokouksen jäsenvelvoitteiden seurannan kohteena.

Ukrainan tilanne oli esillä yleiskokouksen jokaisessa istunnossa vuonna 2014. Tammikuun istunnossa yleiskokous keskusteli Ukrainan demokraattisten instituutioiden toimivuudesta ja asiaa koskevassa raportissa yleiskokous muistutti Ukrainaa ihmisoikeusvelvoitteista ja tuomitsi Ukrainan hallituksen väkivaltaiset toimet mielenosoittajien hiljentämiseksi. Maaliskuussa yleiskokouksen pysyvä komitea järjesti ajankohtaiskeskustelun Ukrainan tilanteesta. Parlamentaarikot olivat yksimielisiä siitä, että Ukrainan suvereni-teettia ja alueellista koskemattomuutta on kunnioitettava. Monissa puheenvuoroissa Venäjää ja Ukrainaa kehoitettiin kunnioittamaan kansainvälisiä sopimuksia, ihmisoikeuksia ja demokratia-

periaatteita. Huhtikuun istunnossa keskusteltiin siitä, miten poliittinen kriisi vaikuttaa Ukrainan demokraattisten instituutioiden toimintaan. Yleiskokous tuomitsi Krimin niemimaan liittämisen Venäjään ja korosti, että Venäjän duuman päätös sallia aseellinen voimankäyttö Ukrainassa tuomitaan kansainvälisen oikeuden sekä EN:n, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja Yhdistyneiden kansakuntien (YK) periaatteiden vastaisena. Kesäkuun yleiskokouksessa puhui Ukrainan presidentti Petro Porošenko, joka totesi Venäjän rikkoneen Budapestin sopimusta ja siten horjuttaneen toiminnallaan koko alueen rauhaa. Lokakuun istunnossa järjestettiin jälleen ajankohtaiskeskustelu Ukrainan tilanteesta. Venäjän valtuuskunta ei osallistunut lokakuun istuntoon.

Kertomusvuonna yleiskokous keskusteli demokratian tilasta Albaniassa, Azerbaidžanissa, Georgiassa, Ukrainassa ja Venäjällä. Kertomusvuonna on tarkasteltu monitoroinnin tehokkuutta myös yleisellä tasolla. Antamassaan päätöslauselmassa yleiskokous totesi, että tuloksista huolimatta monissa kohdemaissa perusoikeuksien toteutumista on edelleen tehostettava. Yleiskokous totesi myös, että jäsenvelvoitteiden seurannan tarpeellisuutta ja muotoja olisi kehitettävä muun muassa laatimalla kausittaisia temaattisia arvioita sekä lisäksi yhteistyötä EN:n muiden monitorointimekanismien kanssa olisi tehostettava ja läpinäkyvyyttä lisättävä.

Osa yleiskokouksen seuranta on vaalien tarkkailu. Kertomusvuonna yleiskokous on seurannut sekä parlamenttivaaleja että presidentinvaaleja Makedoniassa ja Ukrainassa. Lisäksi yleiskokouksen edustajat tarkkailivat parlamenttivaaleja Serbiassa ja Bulgariassa, yleisiä vaaleja Bosnia-Hertsegovinassa sekä presidentinvaaleja Turkissa.

Kertomusvuoden aikana demokratian haasteet muuttuvassa maailmassa ja rasismien ja suvaitsemattomuuden ilmentymät olivat esillä. Aiheita tarkasteltiin useissa raporteissa, joissa käsiteltiin muun muassa strategiaa rasismien ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi Euroopassa, uusnatsismin ilmentymien vastustamista, ISIS-terroristiryhmän (lyhenteenä myöhemmin IS) aiheuttama uhkaa, naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä, kansainvälisten organisaatioiden vastuuta ihmisoikeusloukkauksista sekä Euroopan julkishallinnon muutostilaa.

Yleiskokous osallistuu eurooppalaisen oikeusnormiston kehittämiseen antamalla lausuntoja valmisteilla olevista yleissopimuksista sekä ottamalla kantaa voimassa olevien sopimusten ja ministerikomitean suositusten täytäntöönpanoon ja toimivuuteen. Kertomusvuoden aikana yleiskokous on ottanut kantaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) toimintaan kolmessa raportissa (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen riippumattomuuden vahvistaminen, Euroopan ihmisoikeussopimus: tarve vahvistaa lainoppien koulutusta sekä kiireellinen tarve puuttua jäsenmaiden kyvyttömyyteen tehdä yhteistyötä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kanssa). Yleiskokous on kertomusvuonna myös esittänyt kantansa yleissopimusten uudistamiseen, kuten yleissopimukseen rajat ylittävistä televisiolähetyksistä ja luonnokseen urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisesta yleissopimuksesta.

Yleiskokous on tehnyt pitkäaikaista työtä lasten oikeuksien puolustamiseksi. Yleissopimus lasten suojelemiseksi seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tuli voimaan 2010, ja samana vuonna käynnistettiin myös kampanja sopimuksen tavoitteiden edistämiseksi ja sopimuksen ratifioinniksi kaikissa jäsenvaltioissa. Kertomusvuonna kampanjan katsottiin tarvitsevan vielä yhden lisävuoden ja sitä esitetään jatkettavan marraskuuhun 2015 saakka. Lasten oikeudet ovat kertomusvuoden aikana olleet esillä myös useissa raporteissa, joissa on käsitelty muun muassa lapsen oikeuksia tämän syyllistyessä rikokseen, lahkojen vaikutusta lapsiin, lapsiköyhyyttä ja siirtolaislasten oikeuksia.

Euroopassa on maakohtaisesti ja kansainvälisellä tasolla pohdittu yhä enemmän suhdetta siirtolaisuuteen ja pakolaisuuteen. Talouskriisi ja etniset konfliktit ovat vaikeuttaneet tilannetta, mutta ihmisten perusoikeudet on turvattava näissäkin olosuhteissa. Yleiskokous on kertomusvuoden aikana tarkastellut raporteissaan esimerkiksi sitä, kuinka taata pakolaisten hyvinvointi, miten järjestää siirtolaisten kotiutuminen uuteen kotimaahan ja millainen merkitys siirtolaisten ja pakolaisten työssä käymisellä on heille itselleen ja vastaavasti myös yhteiskunnalle.

Kertomusvuoden aikana yleiskokous on kiinnittänyt huomiota ilmastomuutoksen ehkäisyyn ja panostukseen kestäväen kehityksen peri-

aatteisiin kansainvälisellä tasolla. Raporteissa on myös korostettu, ettei ihmisen hyvinvointi perustu pelkästään varallisuuteen, vaan se koostuu monenlaisista asioista, kuten esimerkiksi työstä ja terveydestä. Hyvinvointia uhkaavat ilmiöt, kuten esimerkiksi sosiaalinen syrjäytyminen, ovat nousseet esille.

Kulttuuriin, koulutukseen ja mediaan liittyvät aiheet ovat olleet esillä kertomusvuoden aikana. Niillä on kytköksiä muun muassa talouteen, sananvapauteen sekä tasa-arvoon. Näistä aiheista tehtävät päätökset määrittelevät omalta osaltaan sen, millaisia demokraattisia arvoja Eurooppa

edistää ja millaisia oikeuksia nykykansalaisella on. Internetin kehitys ja globaalit strategiat muokkaavat käsitystämme siitä, mitkä tiedot tulee pitää salassa ja mitkä tulee julkistaa, ottaen samalla huomioon yksityisyyden suojan. Yleiskokous kannattaa kansainvälistä yhteistyötä asioiden puolesta.

Yleiskokouksella oli loppuvuonna kolme demokratiakumppania. Marokolle ja Palestiinalle myönnettiin status vuonna 2011. Keväällä 2014 demokratiakumppaniksi hyväksyttiin Kirgisia ensimmäisenä Keski-Aasian maana.

Suomen valtuuskunnan toiminta 2014

Suomen valtuuskunta on osallistunut aktiivisti vuoden neljään istuntoon Strasbourgissa sekä kolmeen pysyvän komitean sääntömääräiseen kokoukseen. Puheenjohtaja *Maria Guzenina* (sd) ja *Sirkka-Liisa Anttila* (kesk) osallistuivat pysyvän komitean ylimääräiseen kokoukseen 25.11.2014 Strasbourgissa. Kokous järjestettiin Paavin vierailun johdosta.

Luettelo valtuuskunnan jäsenistä on liitteessä 1. Kaikki puheenvuorot keskusteluissa on luetavissa EN:n yleiskokouksen nettisivuilla (www.assembly.coe.int).

Varajäsen *Jussi Halla-ahon* (ps) tultua valituksi Euroopan parlamentin jäseneksi eduskunta nimesi uudeksi varajäseneksi *Mika Raatikaisen* (ps). Raatikaisen komiteajäsenyydet sovittiin edellisen varajäsenen Halla-ahon jäsenyyksien mukaan. Valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten jäsenyydet komiteoissa on merkitty liitteeseen 2.

Valtuuskunnan jäsenillä on ollut useita luottamustehtäviä. Puheenjohtaja *Guzenina* nimettiin Suomen edustajaksi No Hate -kampanjaan ja *Riitta Myller* (sd) toimi Suomen edustajana yleiskokouksen ”Women free from violence” -verkostossa.

Kimmo Sasi (kok) jatkoi monitorointikomitean toisena raporttina Montenegrossa. Sasi vieraili maassa marraskuussa ja osallistui Ukrainan presidentinvaalien tarkkailuun toukokuussa. Huhtikuussa yleiskokous hyväksyi Sasin raportin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tilapäispäätösten toimenpanon puutteista joissakin jäsenmaissa.

Anne-Mari Virolainen (kok) seurasi Moldovan parlamenttivaalien toimitusta marraskuussa. *Antti Kaikkonen* (kesk) sai raportointitehtävän oikeudellisessa komiteassa. Hän ryhtyy selvittämään poliisin ja muiden viranomaisten voimankäyttöä mielenosoittajia vastaan eri Euroopan maissa.

Valtuuskunnalla on ollut 8 kokousta, joista neljä Strasbourgissa yleiskokousviikkoina. Suomen pysyvä edustaja Euroopan neuvostossa, suurlähettiläs Pekka Hyvönen ja edustuston muut

virkamiehet ovat säännöllisesti informoineet valtuuskuntaa työskentelystä EN:n ministerikomiteassa. Tammikuussa valtuuskunta osallistui suurlähettiläs Hyvösen isännöimään tilaisuuteen ihmiskauppasopimuksen ratifioinnin edistämiseksi. Huhtikuussa suurlähettiläs järjesti illallistapaamisia Sveitsin valtuuskunnan kanssa ja lokakuussa illallisvieraana oli EU:n suurlähettiläs Jari Vilén. Islanti järjesti vuoden pohjoismaisen tapaamisen kesäkuussa.

Huhtikuussa valtuuskunnalla oli tapaaminen *tasavallan presidentti Sauli Niinistön* kanssa Mäntyniemessä sekä *ulkoministeri Erkki Tuomiojan* kanssa.

Valtuuskunta isännöi yleiskokouksen *oikeudellisten ja ihmisoikeusasiain komitean* kokouksen eduskunnassa 26.–27. toukokuuta 2014. Kokouksen avasi eduskunnan puhemies Eero Heinäluoma ja valtuuskunnan puheenjohtaja Maria Guzenina. Maanantaina iltapäivällä komitea keskusteli Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tehokkuudesta ja tulevaisuuden haasteista. Yleiskokous on viime vuosina ollut huolissaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) jutturuuhkasta. Korkeimman oikeuden presidentti Pauliine Koskelo sekä Suomen entinen EIT-tuomari ja korkeimman hallinto-oikeuden tuomari Matti Pellonpää alustivat aiheesta. Agendalla oli myös keskustelu kidutuksen torjumisesta ja kansallisten valvontaelinten roolista. Suomen edustaja Eurooppalaisessa komiteassa kidutuksen, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi (Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment, CPT) on Jari Pirjola, joka alusti aiheesta.

Oikeudellisen komitean suomalainen jäsen Sasi sai keväällä tehtäväkseen laatia oikeudellista korruptiota koskevan raportin. Raportin valmisteluun liittyen järjestettiin kuulemistilaisuus komitean Helsingissä pitämän kokouksen yhteydessä. Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson alusti aiheesta kuulemistilaisuudessa. Asiantun-

tijoina oli kuultavana muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen entinen presidentti Nicolas Bratza sekä Suomen jäsen Venetsian toimikunnassa, professori Kaarlo Tuori. Kokouksessa käsiteltiin myös todistajien suojelua taistelussa järjestäytyntä rikollisuutta ja terrorismia vastaan koskevaa raporttia.

Valtuuskunta on järjestänyt kaksi *asiantuntija-kuulemistilaisuutta* Etyjin Suomen valtuuskunnan kanssa. Toukokuussa valtuuskuntien vieraana oli Etyjin vähemmistövaltuutettu Astrid Thors, joka kertoi työstään mm. Ukrainassa.

Kesäkuussa valtuuskunnat järjestivät yhteisen asiantuntijakuulemisen Azerbaidžanista. Azerbaidžan oli Euroopan neuvoston puheenjohtaja toukokuusta marraskuuhun. Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen kesäistunto järjestettiin heinäkuussa Bakussa. Suomen kiertävä suurlähettiläs Azerbaidžanissa Christer Michelson ja tutkija Mikko Palonkorpi Helsingin yliopistosta alustivat aiheesta.

Toukokuussa EN-valtuuskunta yhdessä Pohjoismaisen neuvoston (PN) ja Etyjin valtuuskuntien kanssa kuuli Pohjoismaiden ministerineuvoston Luoteis-Venäjän tiedotustoimiston päällikön Mika Boedekerin katsauksen PN:n yhteistyöstä alueella.

Valtuuskunnan jäsenet tapasivat Venäjän duuman ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan Aleksei Pushkovin marraskuussa Helsingissä. Pushkov on Venäjän EN-valtuuskunnan puheenjohtaja.

Valtuuskunta on pitkään pyrkinyt edistämään naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan yleissopimuksen (Istanbulin sopimus) ratifointia Suomessa. Valtuuskunta toimitti marraskuussa hallintovaliokunnalle lausunnon kansallisen ihmiskaupparaportin vuoden 2014 kertomuksesta. Kertomuksessa raportoi on esittänyt arvion ihmiskaupan vastaisen toiminnan tilasta ja seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi joutuneiden

ihmiskaupan uhrien oikeuksien toteutumisesta rikosprosessissa Suomessa. Valtuuskunnan lausunto sisälsi yhteenvedon yleiskokouksen viime vuosien kannanotoista kertomuksessa esillä olleista aiheista eli ihmiskaupasta ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Valtuuskunta toimitti lausunnon liitteenä EN:n käsikirjan *Handbook for Parliamentarians: Safe from fear, Safe from Violence*

Kidutuksen vastaisen komitean CPT:n Suomen nykyisen edustajan Jari Pirjolan neljävuotiskausi päättyy 19.12.2015. Yleiskokouksen laatiman suosituksen mukaisesti valtuuskunta käynnisti marraskuussa avoimen hakuprosessin Suomen edustajan nimeämiseksi komiteaan seuraavalle nelivuotiskaudelle. CPT tutkii vapautensa menettäneiden ihmisten kohtelua. Vierailuilla ja vapautensa menettäneiden suojelua vahvistavien suositusten antamisella on tarkoitus ennalta ehkäistä ongelmia. Komitean jäsenet ovat riippumattomia ja puolueettomia eri alojen asiantuntijoita, eivätkä he edusta sitä valtiota, joka heidät on nimennyt. Komiteassa on yksi jäsen jokaisesta Euroopan neuvoston jäsenvaltiosta, ja heidän toimikautensa on neljä vuotta. CPT-komitean jäsenen valitsee EN:n ministerikomitea parlamentaarisen yleiskokouksen kansallisen valtuuskunnan esittämän ja yleiskokouksen oikeudellisen komitean hyväksymän kolmen ehdokkaan listan perusteella. Määräaikaan mennessä hakemuksia tuli 48, joista valtuuskunta haastatteli 5 ehdokasta. Lopullisen päätöksen tekee ministerikomitea Bureaun esityksestä.

Edellisten vuosien tapaan valtuuskunta vastaanotti pyynnön osallistua yleiskokouksen lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa torjuvan kampanjan (ONE in FIVE) rahoitukseen. Vastauksessa todettiin, että valtuuskunnalla ei ole omia varoja EN-kampanjoiden tukemiseksi, mutta että valtuuskunta kehottaa ulkoministeriötä harkitsemaan parlamentaarisen ONE in FIVE-kampanjan tukemista EN:lle osoitetuista vapaaehtoisuusrahoista.

Ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltioperiaate

Euroopan neuvoston toiminnan lähtökohtana on demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen vaaliminen. Parlamentaarisen yleiskokouksen käsittelemien aiheiden ja raporttien kirjo on laaja ja niitä tarkastellaan perusarvojen näkökulmasta. Viime vuosien aikana EN on pyrkinyt entisestään keskittämään toimintansa näiden tärkeiden arvojen ympärille. Yleiskokouksen käsittelyyn tulevat raportit joutuvat nykyään läpäisemään puheenjohtajiston entistä tiukemman seulan. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa Euroopan neuvoston roolia ihmisoikeusjärjestönä ja ihmisoikeusstandardien laatijana kansainvälisellä tasolla.

Järjestön näkyvyyttä on lisätty viime vuosina ministerikomitean puheenjohtajan, yleiskokouksen presidentin tai pääsihteerin kannanotoilla ajankohtaisista aiheista. Yleiskokous on korostanut EN:n erilaisten monitorointielinten merkittäviä tehtäviä. Yksi EN:n tärkeimpiä ja pitkäaikaisimpia asiantuntijaelimiä on perustuslakiasioita käsittelevä Venetsian toimikunta (European Commission for Democracy through Law - Venice Commission). Muita tärkeitä valvontaelimiä ovat kidutuksenvastainen komitea CPT, korruptionvastainen asiantuntijaelin Greco ja ihmiskauppaa valvova komitea Greta. Yleiskokous ylläpitää myös säännöllistä vuoropuhelua ihmisoikeusvaltuutetun kanssa

3.1 Demokratian haasteet muuttuvassa maailmassa

Viime vuosikymmeninä rasismien ja suvaitsemattomuuden ilmentymät ovat lisääntyneet ja voimistuneet. Muun muassa talouskriisi, epäonnistunut sosiaalipolitiikka, kyvyttömyys puuttua maahanmuuton haasteisiin sekä internetin anonymitteetti ovat ahdasmielisten viihailmaisten kasvun takana. Muihin vakaviin ihmiskun-

nan ongelmiin kuuluu ihmiskauppa ja naisiin kohdistuva väkivalta. Osa haasteista liittyy sosiaalisiin asenteisiin, mutta toisaalta demokratian haasteita on hyvä pohtia myös strukturaalisesta näkökulmasta. Yleiskokous on näin ollen käsitellyt myös ihmisoikeusinstituuttien yhteistyöhön, Euroopan julkishallintoon sekä valtiomalleihin liittyviä raportteja.

Strategia rasismien ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi Euroopassa -raportissa (dok.13385) tarkastellaan, kuinka viihailmaisiin voitaisiin puuttua. *Päätöslauseelman 1967* (2014) ja *suosituksen 2032* (2014) mukaisesti poliitikkojen tulisi ottaa vetovastuu rasismien kitkemiseksi. Jäsenmaiden tulee panostaa toimivaan lainsäädäntöön ja sen täytäntöönpanoon, rikosnimikkeiden määrittämiseen, tilastointikäytäntöjen tehostamiseen sekä ennaltaehkäiseviin toimiin. Yhteistyötä Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) kanssa tulee lisätä.

Rasismia ja syrjintää esiintyy valitettavasti myös poliisivoimissa. Aihetta käsittelevässä raportissa (dok.13384) on tutkittu asenteita, poliisin koulutusta ja toimintatapoja sekä puutteellisia valitusmenetelmiä. Tulokset perustuvat eri Euroopan maiden poliisikunnissa tehtyihin havaintoihin sekä EN:n ja YK:n tutkimuksiin. Rasismi esiintyy poliisivoimissa esimerkiksi rasistisena käytöksenä tai sisäisten käytäntöjen muodossa, ja yksi suurista huolenaiheista on rasistinen profiointi. *Päätöslausemassa 1968* (2014) todetaan, että jäsenmaiden tulisi tutkia poliisin käytäntöjä, puuttua todettuihin ongelmiin ja tuomita rasismi julkisesti. Kansalaisten luottamus kasvaa, jos poliisilaitos panostaa ihmisoikeuskasvatukseen, asennekoulutukseen ja avoimuuteen rekrytoinnissa.

Kansalaisten ääri liikkeet ovat usein piilossa yhteiskunnalta, kunnes ne sitten nousevat esille oikeissa olosuhteissa. Raportissa *Usnatsismien*

ilmentymien vastustaminen (dok.13593) todetaan, että ääriliikkeisiin liitytään nuorena ja niiden torjumisessa pääpainon tulee olla ennaltaehkäisyssä: koulutus, varhainen signaaleihin puuttuminen sekä sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuristen strategioiden luominen estävät uusnatsismin leviämistä. Lisäksi tarvitaan uhrien ja todistajien suojelua, poliisien ja juristien koulutusta, uusnatsismin vastaisen tutkimuksen ja hankkeiden tukea, apua uusnatsismista ulospääsemiseen sekä kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa Euroopan laajuisesti. *Päätöslauselmassa 2011* (2014) ja suosituksessa 2052 (2014) kannatetaan ehdotusta nimetä 22. heinäkuuta eurooppalaiseksi viharikosten uhrien päiväksi Utøyan uhrien muistoksi. Demokraattisesti valituilla poliitikoilla on erityinen vastuu uusnatsismin vastustamisessa ja demokratian puolustamisessa. Poliitikkojen toivotaan osallistuvan keskusteluun uusnatsiliikkeiden kanssa niiden julkiseksi paljastumiseksi ja tuomitsemiseksi.

Väkivalta ja etninen viha on johtanut ennennäkemättömiin mittasuhteisiin IS-järjestön terroritekojen yhteydessä, kun vuoden 2014 aikana miljoonia ihmisiä on paennut Irakista ja Syyriasta ja tuhansia on kuollut. *IS-nimellä tunnetun terroristiryhmän aiheuttama uhka ihmiskunnalle: väkivalta kristittyjä ja muita uskonnollisia tai etnisiä yhteisöjä vastaan* -raportissa (dok.13618) todetaan, että Eurooppa on ollut valmistautumaton tilanteeseen ja huomio on keskittynyt Ukrainan kriisiin. Kristittyjen ja muiden etnisten ja uskonnollisten yhteisöjen tilanne Lähi-idässä vaatii huomiota. IS:n riveissä taistelee n. 3000 eurooppalaista nuorta, ja jäsenmaita kehoitetaan identifioimaan lähteneet ja puuttumaan rekrytointiin. On muistettava, että IS ei edusta islamia, eikä media saa lietsoa uskonnollista tai etnistä vihaa. Jäsenmaita pyydetään tekemään kaikkensa rauhan saamiseksi alueelle, ja kansainvälistä yhteisöä kehoitetaan välittömiin toimiin humanitaarisen katastrofin estämiseksi. Alueelle tarvitaan kansainvälisesti organisoitu jälleenrakennusohjelma. Ministeri-komiteaa pyydetään keskustelemaan ihmisarvon uskonnollisista aspekteista, kehittämään poliittista näkökulmaa vuosittaisissa uskontofoorumeissa sekä pohtimaan tapoja monitoroida uskonnonvapauden rajoittamista jäsen- ja lähialueen maissa (*päätöslauselma 2016* (2014), *suositus 2055* (2014)).

Kulttuurien välisestä dialogista on ylipäättään

hyötyä väestöryhmien välisen ymmärryksen lisäämiseksi. Raportti *Identiteetti ja monimuotoisuus interkulttuurisissa yhteiskunnissa* (dok.13522) huomioi, että kansallisvaltioihin tai etniseen ryhmään perustuvat kollektiiviset identiteetit ovat menettäneet merkitystään. Sen sijaan interkulttuurisuudesta on tullut normi etenkin nuorten keskuudessa, mikä tulee ottaa huomioon yhteiskuntarauhan ja demokratian takaamiseksi. Eroa valtaväestön ja vähemmistöjen välillä on kavennettava mm. interkulttuurisen strategian, kulttuuripolitiikan, kaupunkisuunnittelun ja monikielisuuden avulla. Ilman strategista lähestymistapaa toisen erilaisuus saattaa johtaa pelkoihin, vihareaktioihin ja jopa väkivaltaan. *Päätöslauselmassa 2005* (2014) ja *suosituksessa 2049* (2014) tuodaan esille nuoret voimavarana interkulttuurisen yhteiskunnan kehittämisessä. Monimuotoisuus on kansallinen etu, ja se tulee sisällyttää eri politiikka-alueisiin suvaitsevuuksien vahvistamiseksi. Ministerikomitean tulisi kehittää monimuotoisuuden koordinaointia ja etsiä synergioita EU:n kanssa.

Raportissa *Kansallisten vähemmistöjen oikeudet ja tilanne Euroopassa* (dok.13445) kiinnitettiin huomiota vähemmistökulttuurien asemaan. Raportti oli erityisen kiinnostava Suomen kannalta, sillä osana raportin valmistelua unkarilainen raportoi- ja Ferenc Kalmár vieraili Suomessa marraskuussa 2013. Raportin tarkemmassa tarkastelussa kävi ilmi, että sen sisältö oli ongelmallinen ja Suomen virallisen vähemmistöpolitiikan vastainen. Suomalaiset asiantuntijat pitivät hankalana, että raportissa, jonka otsikko oli *Perinteisten kansallisten vähemmistöjen oikeudet ja tilanne Euroopassa*, oli rajattu pois romanit ja uskonnolliset vähemmistöt. Raporttoijan mukaan romanit eivät kuulu perinteisiin kansallisiin vähemmistöihin. Suomen näkökanta esitettiin raportioijalle niin tapaamisissa Suomessa kuin Pirkko Mattilan (ps) allekirjoittamassa kirjeessä. Ed. Mattila on Suomen edustaja tasa-arvokomiteassa sekä jäsen kulttuurikomiteassa, jossa raporttia valmisteltiin. Mattila muiden Suomen valtuuskunnan jäsenten tukemana piti tärkeänä, että päätöslauselmassa ja suosituksessa vahvistettiin kaikkien kansallisten vähemmistöjen oikeuksia. Mattila esitti muutoksia raporttiin sekä päätöslauselma- ja suositusluonnoksiin kahdessa eri komiteakokouksessa, mutta niitä ei tässä vaiheessa hyväksytty. Muutosesitys hyväksyttiin kuitenkin lopullisessa täysistuntokäsittelyssä, jol-

loin hyväksyttiin päätöslauselma 1985 (2014) ot-sikolla *Kansallisten vähemmistöjen oikeudet ja tilanne Euroopassa. Päätöslauselma 1985* (2014) korostaa rauhanomaista yhteiseloä eri kansojen kesken, ja jäsenmaita kehoitetaan takaamaan oikeudet kaikille kansallisille vähemmistöille. *Suositus 2040* (2014) esittää, että ministerikomitea panostaisi vähemmistöjen oikeudet huomioiviin ohjelmiin.

Suvaitsemattomuuteen ja vähemmistöihin liittyvien raporttien lisäksi yleiskokous on käsitellyt ihmiskauppaa, joka on kasvava ihmisoikeusongelma. Noin 84 % uhreista pakotetaan seksityöhön. Raportissa *Prostituutio, ihmiskauppa ja moderni orjuus Euroopassa* (dok.13446) tutkitaan, voiko prostituution oikeudellisella sääntelyllä vähentää myös ihmiskauppaa. Joissakin maissa prostituutio nähdään työnä ja työntekijät ovat työläinsäädännön piirissä, kun taas toisissa maissa on päädytty kriminalisoimaan prostituutio ja seksin osto niin kuin Ruotsissa, joka on esimerkkinä tutkimuksessa. *Päätöslauselmassa 1983* (2014) todetaan, että sama toimintamalli ei sovi kaikille, mutta kaikkien maiden tulisi ottaa seksityöläisten ihmisoikeudet ja -arvo huomioon laeissaan. Valistustyötä tulee lisätä, ja kaikissa jäsenmaissa tarvitaan lisätoimenpiteitä ihmiskau-pan estämiseksi.

Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen tekijöihin keskittyvän työn avulla -raportti (dok.13634) huomioi, että pitkäaikainen ratkaisu naisiin kohdistuva väkivaltaa vastaan taistelemisessa on se, että työtä tehdään enemmän miesten parissa. *Päätöslauselman 2027* (2014) mukaan tietoisuutta pitää lisätä, ja väkivallantekijät tulee ohjata hoitoja väliintulo-ohjelmiin aina tarvittaessa. Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimus) määrittelee, että viranomaisten tulee edistää väkivallantekijöille suunnattua ehkäisy- ja hoitotyötä. Tämän työn ei kuitenkaan pidä tapahtua uhrien avustushjelmien kustannuksella. Jäsenmaiden tulee painottaa pitkäaikaista tukea ja valvontaa ainakin kahden vuoden ajan, jotta rikoksen uusimisen riski pienenee.

Yhteistyön parantaminen kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden ja parlamenttien välillä tasa-arvo- ja syrjinnävastaisissa asioissa -raportti (dok.13506) korostaa nimensä mukaisesti lähempää yhteistyötä ihmisoikeusasioissa. *Päätöslauselma 1998*

(2014) muistuttaa Pariisiin periaatteista ja neuvoo kaikkia jäsenmaita perustamaan riippumattoman kansallisen ihmisoikeuksia valvovan instituution. Tämän tulisi toimia läheisessä yhteistyössä parlamenttien kanssa etenkin lakien ja käytäntöjen kehittämistyössä. Ihmisoikeuksien vahvistamiseksi parlamenttien tulisi perustaa ihmisoikeuksia käsittelevän valiokunnan ja pyytää neuvoa asioista myös ihmisoikeusinstituutioilta.

Mikäli ihmisoikeusrikkokseen syyllystynttä tahoä ei saada asetettua vastuuseen teoistaan, on kansainvälisen oikeuden yksityiskohtia syytä pohtia uudelleen. Vastuuvelvollisuutta tutkivassa raportissa nimittäin todetaan, että kansainvälisiä järjestöjä on vaikea syyttää ihmisoikeusrikkomuksista. *Kansainvälisten organisaatioiden vastuu ihmisoikeusloukkauksista* -raportti (dok.13370) kertoo järjestöjen olevan käytännössä immuuneja kansallisella oikeustasolla, mikä mahdollistaa sen, että rikokseen osallistuva valtio voi piiloutua järjestön taakse. *Päätöslauselma 1979* (2014) ja *suositus 2037* (2014) linjaavat, että myös kansainväliset järjestöt ovat vastuuvollisia ihmisoikeusloukkaustilanteissa. Valtio ei saisi luistaa omista velvoitteistaan osallistumalla järjestöjen toimintaan. Esimerkiksi EU:n komission ja Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n oikeudellinen immuniteetti on hankala. Jäsenmaiden pitää luoda tehokkaita valvontatyökaluja ja järjestöjen tulisi liittyä ihmisoikeussopimuksiin. EN:n pitää aktiivisesti pohtia vastuuvollisuususkysymystä myös jatkossa.

Ihmisoikeuksiin ja rikoksiin liittyvien aiheiden lisäksi yleiskokous on pohtinut myös valtioiden hallinnollisia haasteita. Raportti *Euroopan julkis-hallinnon muutostila: ovatko julkiset palvelut uhattuina?* (dok.13529) tarkastelee talouskriisin vauhdittamaa kehitystä, jossa julkisista palveluista on siirrytty yksityistämiseen. Ulkoistaminen on tuonut tehokkuutta ja säästöjä julkisiin palveluihin, mutta se on aiheuttanut myös ongelmia, kuten palvelutason laskua, pirstaleisia rakenteita ja työehtojen polkemisiä. Tämä on rapauttanut kansan uskoa demokraattisiin instituutioihin. *Päätöslauselman 2008* (2014) ja *suosituksen 2050* (2014) mukaan hyvinvointiyhteiskunnan takaamiseksi jäsenmaiden on varmistettava, ettei ulkoistaminen aiheuta sosiaalisia seurauksia kansalaisille ja että julkisia palveluja koskeva päätöksenteko on sosiaalisen koheesion ja demokraattisten periaat-

teiden mukaista. Asia on oltava myös ministeri-
komitean seurannan alaisena.

Kansalaisten luottamus oli esillä myös raportissa *Tavoitteena parempi demokratia Euroopassa: haasteiden kohtaaminen liittovaltiomallissa* (dok.13527). Siinä tutkitaan federalismin ja demokratian muotoja sekä liittovaltiomalleja. Taloudellinen epävakaus ja ääri liikkeiden nousu haastavat Euroopan integraatioprosessia. Yleiskokous on hyvä foorumi keskustella keinoista edistää demokratiaa ja varmistaa tasapuolinen toimivallan jako kansallisten ja ylikansallisten instituutioiden välillä sellaisella tavalla, joka herättää kansalaisten luottamusta ja kehittää EU:n sopimus pohjaa. Raportissa arvioidaan, että kansanvaltaan perustuva liittovaltiomalli, jossa päätökset tehdään mahdollisimman lähellä kansaa, jakaa valtaa ja tasapainottaa vallankäyttöä. Niinpä demokratian haasteisiin voitaisiin puuttua uudistamalla nykyisiä käytäntöjä. *Päätöslauselmassa 2003* (2014) tarjotaan vaihtoehtoksi mahdollisuus siirtyä nykyisestä sopimus pohjaisesta EU-mallista EU:n peruskirjaan perustuvaan liittovaltiomalliin, jossa EU:lle annettaisiin yhteisiin haasteisiin ja ongelmiin vastaamiseen tarvittavat toimivaltuudet.

3.2 Oikeusnormiston kehittäminen

Yleiskokous osallistuu eurooppalaisen oikeusnormiston kehittämiseen antamalla lausuntoja valmisteilla olevista yleissopimuksista sekä ottamalla kantaa voimassa olevien sopimusten ja ministeri komitean suositusten täytäntöönpanoon ja toimivuuteen.

Yleiskokous on kertomusvuonna myös kolmessa raportissa ottanut kantaa *Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja tuomioistuimen toimivuuteen*.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin

Euroopan ihmisoikeussopimuksen ratifiointi on ehto jäsenyydelle Euroopan neuvostossa. Sen myötä jokaisella jäsenmaalla on yksi edustaja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa. Yleiskokous valitsee tuomarit jäsenmaiden hallitusten ehdottamien kolmen ehdokkaan joukosta. Ehdokasasettelusta ja pätevyysvaatimuksista on selkeät säädökset, joiden noudattamista seurataan mm. yleiskokouksen oikeudellisessa komiteassa.

Itsenäiset, riippumattomat ja pätevät tuomarit ovat elinehto Euroopan ihmisoikeustuomioistuinten auktoriteetille ja siten sen toimivuudelle ja tehokkuudelle. Raportissa *Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen riippumattomuuden vahvistaminen* (dok.13524) todetaan, että tarvitaan tarkennuksia mm. tuomareiden immunitettiin sekä eläke ehtoja koskeviin järjestelyihin. Jäsenmaiden tulisi ratifioida asiaa koskevan yleissopimuksen sekä tarkistaa tuomareiden sosiaaliturvaa ja eläkkeitä koskevia ohjeita kansallisesti. Lisäksi tuomareita tulee avustaa uudelleentyöllistymisessä. Ihmisoikeustuomioistuimen resurssien riittävyys tulee taata ja mm. kirjaamon organisaatiota uudistaa. Yleiskokouksen kannanotot on kirjattu *päätöslauselmaan 2009* (2014). *Suositus 2051* (2014) on suunnattu tuomioistuimen päätösten kansallista täytäntöönpanoa valvovalle ministeri komitealle.

Ihmisoikeustuomioistuimeen voivat valittaa yksityiset henkilöt, ryhmät tai kansalaisjärjestöt, jotka katsovat ihmisoikeussopimuksen mukaisia oikeuksiaan loukatun. Valittajan ei tarvitse olla valituksen kohteena olevan valtion kansalainen. Myös toinen sopimusvaltio voi tehdä valituksen toista sopimusvaltiota vastaan. Valituksen hyväksymisen ehtona on, että valittaja on käyttänyt kaikki tehokkaat kotimaiset muutoksenhakukeinot, eli pääsääntöisesti valittajan tulee ensin käydä läpi kaikki kotimaiset oikeusasteet. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö on auttanut pitämään ihmisoikeussopimuksen tulkinnat ajan tasalla. Jäsenmailla on vastuu varmistaa, että oman maan lainoppineilla on riittävä osaaminen Euroopan ihmisoikeussopimuksesta ja siihen liittyvistä tulkinnoista. Raportissa *Euroopan ihmisoikeussopimus: tarve vahvistaa lainoppineiden koulutusta* (dok.13429) yleiskokous on analysoinut oikeudellista koulutusta jäsenmaissa. Yleiskokous on todennut, että koska koulutuskäytäntö vaihtelee maittain, olisi tärkeää hyödyntää EN:n omaa HELP-koulutusohjelmaa. Tarvitaan myös parempaa tuomareidenvälisiä vuoropuhelua ja päivitettyjä suosituksia ministeri komitealta. Jäsenmaiden tulee panostaa koulutukseen, jotta lainoppineet ovat perillä ihmisoikeussopimuksen tulkinnoista EIT:n oikeuskäytännön mukaisesti. Tämä voidaan toteuttaa kääntämällä EIT-päätöksiä useille kielille ja hyödyntämällä EN:n lainoppineille tarkoitettua HELP-ohjelmaa. Yleiskokouksen päätelmät ja toimenpide-ehdotukset

on kirjattu päätöslauselmaan 1982 (2014). Ministerikomitean tulisi varmistaa HELP-ohjelman riittävä rahoitus (suositus 2039 (2014)).

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toimintakyvyn varmistamiseksi yleiskokous on jatkanut jäsenmaiden rakenteellisten puutteiden tarkastelua sekä peräänkuuluttanut enemmän synergiaa EN:n ja EU:n ihmisoikeusagendojen toteutumisen kannalta.

Yleiskokouksen raportti *Kiireellinen tarve puuttua jäsenmaiden kyvyttömyyteen tehdä yhteistyötä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kanssa* (dok.13435) liittyy tuomioistuimen työjärjestyksen säännön 39 soveltamiseen karkotukseen liittyvissä päätöksissä. Yksilövalitusoikeus ja jäsenmaiden velvollisuus panna toimeen EIT:n päätökset ovat Euroopan ihmisoikeusjärjestelmän peruspilareita. Tuomioistuimen työjärjestyksen säännön 39 mukaan ministerikomitea voi tehdä ns. sitovan tilapäisen päätöslauselman ja pyytää hallitusta odottamaan karkotuspäätöksen toimeenpanossa, jotta tuomioistuin saisi aikaa perusteellisen arvion tekemiseen. Raportti tarkastelee säännön 39 soveltamista ja ongelmia viidessä jäsenmaassa (Italia, Slovakia, Turkki, Ukraina, Venäjä). Raportissa todetaan, että yhteistyön hallittomuuden taustalla on poliittiset syyt. Yleiskokous tuomitsee yhteistyön puutetta ja ehdottaa jatkotoimenpiteitä. Ed. Sasin raporttiin perustuvassa päätöksessä muistutetaan, että jäsenmaiden täytyy tehdä yhteistyötä EIT:n kanssa ja kunnioittaa toimenpidekieltoja, joilla estetään mm. karkotuksia maihin, joissa voi tulla kidutetuksi. Mm. Italia, Slovakia, Turkki ja Venäjä ovat epäonnistuneet tässä asiassa. EIT saa kiitosta siitä, että se eräissä tapauksissa on käyttänyt käännettä todistustaakkaa. EIT:n tulisi jatkaa työtään ja pohtia velvoitteitaan loukkaavien maiden sanktioimista EIOS:n 41. artiklan mukaan. Ministerikomitean tulisi myös jatkaa EIT:n toimenpidekieltopäätösten seuranta (pätöslauselma 1991 (2014), *Suositus 2043* (2014)).

Yleissopimukset

Yleiskokous on esittänyt kantansa kahden voimassa olevan yleissopimuksen uudistamisesta. Yleissopimus rajat ylittävistä televisiolähetyksistä (ETS 132) on jo 24 vuotta vanha ja sisällöltään osittain vanhentunut audiovisuaalisen mediaken-

tän kehityttyä. Sopimuksella luotiin oikeudelliset perusteet rajat ylittävien televisio-ohjelmien vapaalle levittämiselle Euroopassa yhteisillä vähimmäismääräyksillä, jotka koskevat muun muassa ohjelmatoimintaa, mainontaa, sponsorointia ja eräitä yksilön oikeuksia. Yleissopimuksen uudistaminen keskeytettiin EU:n todettua asian kuuluvan sen toimivallan piiriin. Sopimusreformi on kuitenkin välttämätön. Yleiskokouksen *pätöslauselmassa 1978* (2014) todetaan, että osittain vanhentuneiden rajat ylittäviä televisiolähetyskiä koskevien EU-jäsenten ja ei-EU-maiden ohjeiden ristiriitojen välttämiseksi ja uuden, kaikkia EN-jäseniä sitovan TV-yleissopimuksen aikaansaamiseksi EU:n tulisi selvittää sopimusta koskevat toimivalta-asiat (dok.13383). *Suosituksessa 2036* (2014) ministerikomiteaa kehoitetaan jatkamaan sopimuksen uudistamista ja laatimaan ohjeet medianvapaudelle EIT:n päätöksien mukaisesti.

Väestön liikkuvuus ja valtiorajojen muutokset ovat lisänneet valtiottomien määrää Euroopassa. Oikeus kansalaisuuteen määritellään kansainvälisissä sopimuksissa. Raportissa *Oikeus kansalaisuuteen ja kansalaisuutta koskevan sopimuksen (ETS 166) täytäntöönpano* (dok.13392) käsitellään Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisjärjestön UNHCR:n työtä, analysoidaan monikansalaisuutta ja tarkastellaan mm. romanien, Balkanin valtiottomien, Viron ja Latvian venäläisvähemmistöjen tilannetta sekä ao. maiden hallinnollisia prosesseja. Yleissopimuksessa määritellään periaatteet ja säännöt, joita sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan luonnollisten henkilöiden kansalaisuuden osalta. Yleissopimuksen tarkoitus on helpottaa kansalaisuuden saamista ja alkuperäisen kansalaisuuden palauttamista. Samalla se pyrkii myös rajoittamaan kansalaisuuden menettämismahdollisuutta ja estämään kansalaisuuden mielivaltaisen peruuttamisen. Sopimus astui voimaan 2000. Kaksikymmentä jäsenmaata on ratifioinut sopimuksen, ja Suomi ratifioi sen vuonna 2008.

Pätöslauselmassa 1989 (2014) yleiskokous toteaa, että jäsenmaiden tulisi varmistaa alueellaan asuvien oikeus kansalaisuuteen, parantaa oikeudellista viitekehystään valtiottomuuden torjumiseksi sekä toimimaan sen vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi, jottei valtiottomuus periytyisi lapsille. Kansalaisuuteen perustuva syrjintä ja

asevoiman käyttö ulkomailla asuvien kansalaisten puolustamiseksi tuomitaan. Kansalaisuuden ehtona ei saa olla toisesta kansalaisuudesta luopuminen. Myöntämisen vähimmäisehtoja tulee yhdenmukaistaa kaksois- ja monikansalaisuuteen, äänioikeuteen, diplomaattiseen immunitettiin ja asevelvollisuuteen liittyen. Venäjän tulee luopua passien myöntämisestä rajojensa ulkopuolella asuville. Kommenttiraportissa kiinnitetään huomiota lasten ja puolison asemaan sekä peräänkuulutetaan yhteisiä myöntämisperusteiden minimistandardeja. Ministerikomitean tulee edistää kansalaisuudettomuutta torjuvan EN-sopimuksen ratifiointia ja asettaa asiantuntijaryhmä valvomaan täytäntöönpanoa (*suositus 2042* (2014)).

Laittomaan vedonlyöntiin ja ottelutulosten manipulointiin liittyvä rahanpesu ja järjestäytyneet rikollisuus uhkaavat oikeusvaltioperiaatetta. Vuonna 2014 Euroopan neuvosto on valmistellut urheilun laajennetun osittaissopimuksen (EPAS) piirissä *luonnoksen urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisesta yleissopimuksesta*. Sopimuksen tarkoituksena on sopia urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisista toimista urheilun integriteetin suojelemiseksi urheilun autonomia huomioon ottaen. Sopimuksen johdannossa todetaan, että urheilun integriteetin suojelemiseksi on tarpeen luoda eurooppalaiset ja globaalit puitteet urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisille toimille. Urheilukilpailujen manipulointi on mahdollista kaikissa maissa, kaikissa urheilulajeissa ja siihen liittyy monissa tapauksissa kansainvälistä järjestäytyneitä rikollisuutta.

Yleiskokous antoi myönteisen lausunnon sopimusluonnoksesta (*lausunto 287* (2014) (dok.13464). Lausunnon korostetaan, että tarvitaan selkeitä määritelmiä, harmonisoituja sääntöjä ja viranomaisyhteistyötä ilmiön torjumiseksi. Ennaltaehkäisevät toimenpiteet, valvonta ja syytöseen asettaminen ovat tärkeitä työkaluja. Sopimus on tervetullut ja tärkeä mutta tekstiluonnosta ja valvontaelintä tulee edelleen vahvistaa ja porsaanreikiä poistaa. Yleiskokous pitää sopimusta tärkeänä ja pitää hyvänä että myös ei-jäsenmaat voivat liittyä siihen. Etenkin lainsäädännön harmonisointiin pyrkivät määräykset ovat tervetulleita. Sopimustekstin vahvistamiseksi ehdotetaan muutoksia kohtiin, jotka mahdollistavat sopimusta heikentäviä tulkintoja. Urheilun laitonta

vedonlyöntiä koskevat määräykset tulee vahvistaa väärinkäytöksen estämiseksi. Yleiskokous hyväksyi sopimuksen allekirjoitettavaksi 18.9.2014, jolloin Suomi oli ensimmäisten maiden joukossa ja allekirjoitti sopimuksen.

3.3 Lasten oikeudet

Yleiskokous on tehnyt pitkäaikaista työtä lasten oikeuksien puolustamiseksi. Lapsilla itsellään on harvoin mahdollisuutta saada ääntään kuuluville yhteiskunnassa, joten on aikuisten tehtävä pohtia, kuinka lasten asema voitaisiin turvata lainsäädännöllä ja sosiaalisella kasvatuksella paremmin. Yksi esimerkki Euroopan neuvoston työn jatkuvuudesta on ns. Lanzaroten sopimus: Yleissopimus lasten suojelemiseksi seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tuli voimaan vuonna 2010. Samana vuonna käynnistettiin ONE in FIVE -kampanja, joka pyrkii edistämään Lanzaroten sopimuksen tavoitteita ja sen ratifiointia kaikissa jäsenmaissa. Kampanjaa on käyty kansallisella, parlamentaarilla ja paikallisella tasolla. Suomi on ratifioinut sopimuksen, mutta kampanja tarvitsee raportin (dok.13502) mukaan lisävuoden, jotta sopimus saadaan ratifioitua vielä 17 jäsenmaassa. *Suosituksessa 2045* (2014) esitetään, että kampanja jatkuu vuoden 2015 marraskuuhun asti. Lisäksi ministerikomitean tulisi ehdottaa, että lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa vastaan perustettaisiin eurooppalainen päivä.

Lapsiin kohdistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan on ollut vaikeaa taistella, sillä vain harva tapauksista tulee viranomaisten tietoon. Aihetta käsittelevässä raportissa (dok.13430) todetaan, että ilmoitus tehdään usein lasten parissa työskentelevien ammattilaisten toimesta. Yleensä ei ole ratkaisevaa, onko ilmoittaminen lain mukaan pakollista vai vapaaehtoista. Olennaista olisi sen sijaan, että ammattilaisia koulutettaisiin tunnistamaan rikoksen merkit ja tuntemaan ilmoittamiskanavat. Muita päätöslauselmassa 1980 (2014) mainittuja keinoja lisätä tapausten ilmoittamista ovat valistuskampanjoiden järjestäminen sekä luottamuksen kasvattaminen lastensuojelupalveluja kohtaan.

Lasten oikeuksia pitää suojella myös silloin, kun lapsi on syyllistynyt rikokseen. Raportti *Lapsiystävällinen nuorten oikeus: retoriikasta todellisu-*

teen (dok.13511) peräänkuuluttaa nuorten rikoksentekijöiden oikeudenmukaista kohtelua. Maiden järjestelmät eivät aina noudata kansainvälisiä ihmisoikeussitoumuksia, ja jäsenmaat suhtautuvat rikosvastuuihinkin ja vangitsemiseen varsin eri tavalla. *Päätöslauselmassa 2010* (2014) todetaan, että nuoria rikollisia tulisi ensisijaisesti kohdella lapsina ja nuorisorikollisia koskevaa oikeusjärjestelmää tulisi käyttää kuntouttamis- ja sopeuttamistoimiin. Niinpä nuorisorikollisten auttamiseksi tulisi panostaa rikosten ennaltaehkäisyyn ja kehittää vankilaa toimivampia ratkaisuja. Varhainen puuttuminen, toimiva viranomaisyhteistyö ja vuoropuhelu selvittävät ongelmia paremmin.

Yleiskokous on pohtinut lahkojen vaikutusta lapsiin. Raportti *Alaikäisten suojeleminen lahkojen kohtuuttomuuksia vastaan* (dok.13441) mainitsee, että lahkoista ei ole olemassa yhtenäistä määritelmää eikä lahkojen kaikki toiminta ole laitonta. Raportti keskittyy lahkoihin, joiden rituaaleihin liittyy fyysistä ja henkistä alistumista. Eristämällä lapsi yhteiskunnasta, katkaisemalla lapsen suhteet vanhempiin ja väkivallalla voi aiheuttaa vakavaa vahinkoa. *Päätöslauselmassa 1992* (2014) arvioidaan, että alaikäisten suojelua koskevia EN-sopimuksia voidaan hyödyntää myös silloin, kun lahkojen rituaalit ja toimenpiteet muistuttavat lasten hyväksikäyttöä. Lapsen etu tulee aina olla tärkein, vaikka samalla tunnustetaan myös uskonnonvapauden merkitys. Rikoksentekijät tulee aina saattaa vastuuseen tietyn uskonnon yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta. Parlamentaarikoiden tulisi tarttua ongelmaan ja kehittää ratkaisuja.

Taluskriisin seurauksena lapsikäyhyys on lisääntynyt useissa maissa. *Lapsikäyhyden poistaminen Euroopassa* -raportissa (dok.13458) kerrotaan, että useat lapset kärsivät aliravitsemuksesta, muualle muuttaneiden vanhempien heitteillejättöstä, lapsityöstä sekä väkivallasta. Lapsikäyhyys johtaa ikävään noidankehään, josta on vaikea päästä pois, sillä lapsilla ei ole tasapuolisia mahdollisuuksia esimerkiksi koulutuksen saamiseen. Kansallisella ja Euroopan tasolla on laadittu strategioita lapsikäyhyiden torjumiseksi, mutta nykyisessä kriisitilanteessa niiden toteuttaminen on ontunut. *Päätöslauselmassa 1995* (2014) ja suosituksessa 2044 (2014) kehoitetaan, että ongelmaan puututaan poliittisesti ja panostetaan budjetissa. EU:n suositus lapsikäyhyiden torjumiseksi on

hyvä, ja sitä sekä Eurochild-järjestön laatimaa käsikirjaa tulisi hyödyntää köyhyyden poistamisen strategioissa.

Lasten perusoikeuksiin pitää kiinnittää erityistä huomiota, kun he ovat muuttaneet toiseen maahan. Siirtolaislasten asemaa on käsitelty kahdessa yleiskokouksen raportissa: *Siirtolaislapset: mitä oikeuksia 18-vuotiaana?* (dok 13505) sekä Siirtolaislasten säilöönnotto (dok. 13597). Nämä raportit esitellään seuraavassa luvussa.

3.4 Siirtolaiset ja pakolaiset

Euroopassa on maakohtaisesti ja kansainvälisellä tasolla pohdittu yhä enemmän suhdetta siirtolaisuuteen ja pakolaisuuteen. Taluskriisi ja etniset konfliktit ovat vaikeuttaneet tilannetta, mutta ihmisten perusoikeudet on turvattava näissäkin olosuhteissa. Yleiskokous on vuoden aikana tarkastellut raporteissaan esimerkiksi sitä, kuinka taata pakolaisten hyvinvointi, miten järjestää siirtolaisten kotiutuminen uuteen kotimaahan ja millainen merkitys siirtolaisten ja pakolaisten työssä käymisellä on heille itselleen ja vastaavasti myös yhteiskunnalle.

Raportissa *Siirtolaiset: hyödyllinen lisä eurooppalaisissa vastaanottajamaissa* (dok.13367) tuodaan esille siirtolaisuuteen liittyviä ennakkoluuloja. Media ja tietyt poliittiset suuntaukset ovat viime vuosina korostaneet maahanmuuton ongelmia ja kustannuksia yhteiskunnalle, vaikka siirtolaisilla on Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön eli OECD:n tekemän selvityksen mukaan yleisesti ottaen myönteinen vaikutus talouteen. He hoitavat usein töitä, joihin ei löydy tekijöitä, ja Pohjoismaissa he perustavat yrityksiä alkuperäisväestöä useammin. Siirtolaiset myös hidastavat Euroopan väestön vähenemistä. Maahanmuuton ongelmia ei pidä vähätellä, mutta jäsenmaiden on samalla panostettava siirtolaisten potentiaalia hyödyntävään kotouttamiseen. *Päätöslauselmassa 1972* (2014) toivotaan tasapainoisempaa keskustelua, jossa huomioidaan myös siirtolaisten tuomat yhteiskunnalliset ja taloudelliset hyödyt. Poliitikoilta odotetaan vastuullista kielenkäyttöä. Olennaista on kotouttamiseen panostaminen tarjoamalla siirtolaisille mahdollisuuksia koulutukseen ja työllistymiseen.

Kotouttamisen teemaan on keskitytty erityisesti raportissa *Siirtolaisten kotouttaminen Euroo-*

passa: tarve ennakoivalle, pitkäaikaiselle ja globaalille politiikalle (dok.13530). Siinä todetaan niin ikään siirtolaisten olevan hyödyllisiä asuinmailleen. Euroopan maat voisivat valmistautua paremmin edessä olevaan väestön rakennemuutokseen, jos he huomioisivat maahanmuuttajien osaamisen ja potentiaalin. *Päätöslauselma 2006* (2014) korostaa näin ollen työn ja koulutuksen merkitystä. Maiden tulisi panostaa tutkintojen hyväksymiseen yli valtiörajojen, puuttua ghettotojen muodostumiseen ja lopettaa erottelu kouluissa. Perheiden tukeminen, syrjinnän poistaminen sekä toimiva vuoropuhelu ovat tärkeitä elementtejä kotouttamisen onnistumisessa, ja siirtolaisten mahdollisuus demokraattiseen osallistumiseen vahvistaisi sitä.

Kotouttamista arvioidaan usein testeillä. *Maahanmuuttajiin kohdistuvat testit: kotouttamisen edistäjä vai este?* -raportissa (dok.13361) tutkitaan, ovatko testit luotettavia ja loukkaavatko ne mahdollisesti ihmisoikeuksia. Useissa jäsenmaissa kielitesti tai yhteiskuntatesti on osa maahanmuuttajien kotouttamista tai ehtona kansalaisuudelle, kuten Suomessa. Raportti arvioi, että testikäytännössä on parantamisen varaa ja että jäsenmaiden tulisi laatia arvosteluperiaatteet niin, että ne ovat kaikille samat. Jäsenmaiden tulisi käyttää testejä vain tehokkaaseen ja kestäväseen kotouttamiseen, ja testin reuttaminen ei yksin saa olla este perheen yhdistämiselle. Ministerikomitean tulisi pohtia kielitestien vaativuustasojen selventämistä (*päätöslauselma 1973* (2014), *suositus 2034* (2014)).

Pakolaiset ja oikeus tehdä töitä (dok.13462) -raportti painottaa sekin työn merkitystä. Jokaisella on oikeus työhön, mutta jotkut jäsenmaat rajoittavat pääsyä työmarkkinoille, vaikka lupa tehdä töitä hyödyntäisi niin pakolaisia kuin heitä vastaanottavia maita. Työ nostaa itsetuntoa, sitä tekemällä osallistutaan yhteiskunnan kuluihin ja se on tärkeä osa kotouttamista. Jäsenmaiden tulisi panostaa toimenpiteisiin, joilla saadaan pakolaiset osaksi yhteiskuntaa esimerkiksi järjestämällä kielikoulutusta sekä CV- ja työnhakutyöpajoja. *Päätöslauselman 1994* (2014) mukaan jäsenmaiden tulee poistaa pakolaisten työllistymistä rajoittavat esteet, keventää turvapaikkahallintomenetelmiä sekä helpottaa todistuksien tunnustamista.

Ennen kuin pakolainen pystyy palaamaan työelämään, hänellä tulee ensin olla turvallinen asuinpaikka. Marraskuussa pysyvän komitean

istunnossa käsiteltiin kahta pakolaisten asuttamiseen liittyvää raporttia. Raportissa *Pakolaisten uudelleensijoittaminen: solidaarisuuden edistäminen* (dok. 13460) todetaan, että asuttamispaikkoja ei ole tarpeeksi eikä niissä ole otettu huomioon Syyrian pakolaisten kasvavaa joukkoa. Valtioiden toivotaan ryhtyvän dialogiin kansainvälisten ja kansallisten yhteistyötahojen kanssa, jotta ongelmille löytyisi pitkäkestoinen ratkaisu. *Päätöslauselma 2025* (2014) linjaa, että kyse on humanitäärisestä eikä maahanmuuttoon liittyvästä asiasta ja jäsenmaiden tulisi lisätä pakolaisten uudelleensijoittamispaikkoja ja ongelmaan käytettäviä varoja. *Suosituksessa 2059* (2014) kehoitetaan ministerikomiteaa ryhtymään kansainväliseen keskusteluun, jotta taataan se, että sekä EU:n jäsenvaltiot että sen ulkopuoliset valtiot voivat toimia yhdessä asian puolesta.

Turvallisen asuinpaikan ongelmaa selvitetään myös raportissa *Vaihtoehtoja Euroopan ala-arvoisille pakolaisten ja sisäisten pakolaisten keskuksille* (dok.13507). Euroopassa on n. 2,5 miljoonaa sisäistä pakolaista (IDP, internally displaced person) ja pakolaista. Pääosin he asuvat väliaikaisissa turvapaikoissa, joiden olosuhteet eivät ole Euroopan neuvoston ajamien arvojen mukaisia. Keskuksissa asuvat altistuvat vakaville terveysriskeille. Erityisesti vanhuksset, vammaiset, naiset sekä lapset ovat vaarassa. Naiset joutuvat usein seksuaalisen väkivallan ja perheväkivallan uhreiksi, ja lasten koulutus ja terveydenhuolto ovat uhattuina. *Päätöslauselma 2026* (2014) esittää, että keskuksia tulisi saada tarkemman valvonnan alaisuuteen, niiden oloja pitäisi parantaa ja vaihtoehtoisia keskuksia pitäisi kehittää. Jäsenmaita kutsutaan laatimaan YK:n periaatteiden mukainen kansainvälinen strategia pakolaisten asuttamista varten.

Siirtolaiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, jos he ovat lapsia. Vastoin YK:n määrittelemiä lasten oikeuksia vuosittain kymmenet tuhannet lapset joutuvat säilöönnetuiksi EN:n alueella sen takia, että heillä ei ole tarvittavia maahanmuuttoasiakirjoja. He eivät kuitenkaan ole syyllystyneet rikokseen. *Siirtolaislasten säilöönottoa* käsittelevä raportti (dok.13597) kertoo, että lyhytaikainenkin säilöönnotto vaikuttaa negatiivisesti lasten henkiseen ja fyysiseen terveyteen ja saattaa vaarantaa oikeudet mm. terveydenhoitoon, koulutukseen, perheen yhtenäisyyteen ja

leikkiin. *Päätöslauseelman 2020* (2014) ja *suosituksen 2056* (2014) mukaisesti pitäisi olla laissa määrätty, ettei lapsia koskaan oteta säilöön heidän vanhempensa siirtolaisstatuksen vuoksi. Vaihtoehdot säilöönnotolle, kuten perheiden yhteisöperusteinen majoitus, ovat osoittautuneet paitsi ihmisoikeuksia kunnioittaviksi myös tehokkaammiksi ja halvemmiksi. Vaihtoehtojen kehittämistä ja kansainvälistä yhteistyötä tulee jatkaa.

Yleiskokous on kiinnittänyt huomiota siirtolaislasten oikeuksiin myös täysi-ikäisyyden jälkeen. *Raportissa* (dok.13505) mainitaan, että täysi-ikäisyys merkitsee yksintulleelle siirtolaislapselle oikeuksien ja sosiaalietuuksien välitöntä loppumista. He saattavat joutua palaamaan lähtömaahansa anomaan oleskelulupaa uudelleen, jotta he voisivat jatkaa opiskelua ja työllistyä. Raportti esittää keinoja tämän oikeudellisen tyhjiön poistamiseksi. *Päätöslausemassa 1996* (2014) ehdotetaan 18–25-vuotiaille siirtolaisille siirtymätoimenpiteitä, jotta he saisivat tukea kotouttamisessa, koulutuksen loppuunsaattamisessa ja asunnon löytämisessä.

Siirtolaisten terveydestä on usein epätarkkaa tietoa Euroopasta, mutta monien maiden tutkimusten mukaan heillä on paljon HIV/aids-tartuntoja suhteessa kantaväestöön. *Siirtolaiset ja pakolaiset ja aidsin vastainen taistelu* -raportti (dok.13391) tuo esille sairastuneiden siirtolaisten vaikean aseman. HIV-positiiviset siirtolaiset kokevat monikertaista syrjintää verrattuna muihin, ja osalta evätään jopa maahanpääsy. *Päätöslauselma 1997* (2014) kehottaa puuttumaan tilanteeseen keräämällä luotettavia tartuntatilastoja, varmistamalla edullisia hoito- ja ehkäisypalveluja myös paperittomille, poistamalla HIV-positiivisten siirtolaisten maahantulo- ja oleskelurajoitukset sekä luopumalla vangitsemiskäytännöistä. Tartunnan saaneen karkotuksessa tulee varmistaa, että vastaanottajamaa voi taata hänelle riittävää hoitoa. Kansallisissa aids-ohjelmissa tulee käsitellä myös siirtolaiset, ja heille tulee taata pääsy ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, testeihin ja hoitoon.

3.5 Ympäristö, työ ja hyvinvointi

On kaikkien etu, että luonto ja kansa voivat hyvin. Niinpä yleiskokous on kiinnittänyt huomiota siihen, kuinka ehkäistä ilmastonmuutosta

ja panostaa kestäväan kehityksen periaatteisiin kansainvälisellä tasolla. Raporteissa on myös korostettu, että ihmisen hyvinvointi ei perustu pelkästään varallisuuteen, vaan se koostuu monenlaisista asioista, kuten esimerkiksi työstä ja terveydestä. Hyvinvointia uhkaaviin ilmiöihin (mm. sosiaalisen syrjäyttämiseen) tulee suhtautua vakavuudella, jotta ongelmat voidaan kitkeä ajoissa.

Ilmastonmuutos: kehukset kansainväliselle sopimukselle vuonna 2015 –raportissa (dok.13362) todetaan, että ilmastonmuutos on tosiasia, joka uhkaa asuinyhteisöjä ja luonnonympäristöä. Mikäli maat eivät onnistu vähentämään kasvihuonepäästöjään tehokkaasti, muutos saattaa olla peruuttamaton. *Päätöslausemassa 1976* (2014) muistutetaan Kioton pöytäkirjasta ja siitä, että suurimpia päästöjä aiheuttavat maat eivät ole vielä allekirjoittaneet sopimusta. Ilmastonmuutoksen hillitsemisellä on kiire, joten olisi tärkeää hyödyntää kansallista ilmastolainsäädäntöä sopimusneuvotteluissa. Kansallisen lainsäädännön hyväksyminen osaksi kansainvälistä sopimusta edesauttaisi poliittisen tahdon saavuttamista myös suurissa maissa.

Yksi tapa torjua ilmastonmuutosta on uusiutuvan energian käyttö, ja yleiskokous on laatinut myös tästä aiheesta raportin. *Energiasektorin monipuolistaminen kestäväan kehityksen tärkeänä osana* (dok.13366) kiinnittää huomion energiatehokkuuteen ja puhtaisiin ratkaisuihin, joiden avulla talous- ja väestönkehitys voi jatkaa ilman energiakulutuksen nousua. Jäsenmaiden tulee yhdistää voimansa energian jakelussa, tuottamisessa ja käytössä. *Päätöslausemassa 1977* (2014) annetaan tukea EU:n 2020 –tavoitteille, joista yksi on kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 20 prosentilla 1990-vuoden määriin verrattuna vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää poliittista johtajuutta, alueellista yhteistyötä ja yhdentyneempiä eurooppalaisia energiemarkkinoita.

Työ on olennainen osa ihmisen hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta. *Kunnollista työtä kaikille* –raportti (dok.13456) huomioi, että kaikilla kansalaisilla ei edelleenkaan ole yhtäläisiä työhön liittyviä oikeuksia. Oikeus työhön, hyvät työehdot, turvalliset työolot ja kohtuullinen palkka kuuluvat kuitenkin kaikille iästä, varallisuudesta tai siirtolaistaustasta riippumatta. Talouskriisi ja

globalisaatio eivät saisi johtaa siihen, että paikoin työehdot ovat heikentyneet, työsuhteiden luonne on muuttunut ja lapsityövoiman käyttö on kasvanut. Myös nuorisotyöttömyys on suuri ongelma. *Päätöslauselman 1993* (2014) mukaisesti tulisi kehittää työläisäädäntöä sosiaalisen peruskirjan mukaisesti. Yhtenäinen politiikka sekä julkisen ja yksityissektorin yhteistyö turvaavat työllisyyttä ja luovat työpaikkoja.

Terveyteen liittyvät kysymykset koskettavat meitä kaikkia. *Kohti optimaalista rintasyöpähoitoa läpi Euroopan* –raportti (dok.13572) nostaa esille hoidon laadun epätasaisen kehityksen eri maissa. Rintasyöpä on yhä naisten yleisin ja tappavin syöpä Euroopassa, mutta laadukas hoito ja palvelut laskisivat kuolleisuutta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Hoitoon panostaminen pienentäisi myös terveydenhoitokuluja, ja sairastuneiden elämänlaatu paranisi. *Päätöslauselman 2021* (2014) mukaan jäsenmaiden pitäisi taata kansalaisilleen eurooppalaisia suosituksia vastaavat kansalliset seulonnat ja hoito-ohjelmat sekä kattavaa tietoa niistä.

Hyvinvointi on paljon laajempi käsite kuin perinteisesti on ajateltu, mikä tunnustetaan myös raportissa *Euroopan kansalaisten hyvinvoinnin mittaaminen ja edistäminen* (dok.13539). Monet eurooppalaiset ovat tyytymättömiä taloudellisiin, sosiaalisiin sekä poliittisiin järjestelmiin. Heistä tuntuu siltä, että ne suosivat väärällä tavalla keinotekoista kasvua, joka kuluttaa luonnonvaroja ja marginalisoi ja sulkee pois monia ihmisiä. Poliitikoiden tulisi kiinnittää huomiota tähän ja miettiä, kuinka he voisivat päätöksillään vaikuttaa myönteisesti kansan hyväksi. Hyvinvointia voidaan mitata paremmin, kun huomioon otetaan taloudellisen elintason lisäksi kokonaisvaltaisempi elämän laatu. *Päätöslauselma 2023* (2014) edellyttää tutkimaan, millainen esim. töiden, asunnon, julkisten palvelujen, koulutuksen ja ihmisoikeuksien saatavuus ihmisillä on. Lisäksi raportissa toivotaan, että ympäristöön liittyviä ongelmia ratkottaisiin kansallisella tasolla.

Sosiaalinen syrjäyttäminen – uhka Euroopan demokratioille –raportti (dok.13636) tutkii hyvinvointia vähentävää ilmiötä. Sosiaalinen eksklusio eli syrjäyttäminen tarkoittaa tiettyjen ihmisten syrjäyttämistä demokraattiseen kansalaiselämään osallistumisesta köyhyyden, heikkojen oppimismahdollisuuksien tai syrjinnän seurauksena.

Ongelma on kärjistynyt kasvavan työttömyyden ja sosiaalisten etujen vähenemisen takia. Sosiaalinen syrjäyttäminen on yhteydessä demokraattiseen osallistumattomuuteen. Demokratia heikkenee, kun vaaleissa äänestäminen on heikkoa ja ääripuolueiden suosio nousee. Tämän vuoksi *päätöslauselma 2024* (2014) ja *suositus 2058* (2014) esittävät, että jäsenmaiden tulisi auttaa köyhiä, parantaa koulutuksen saatavuutta ja taata perheille minimitulo. Erityisryhmiin kuten maahanmuuttajiin tulee kiinnittää huomiota.

3.6 Kulttuuri, koulutus ja media

Kulttuuriin, koulutukseen ja mediaan liittyvillä aiheilla on kytköksiä mm. talouteen, sananvapauteen sekä tasa-arvoon. Näistä aiheista tehtävät päätökset määrittelevät omalta osaltaan sen, millaisia demokraattisia arvoja Eurooppa edistää ja millaisia oikeuksia nykykansalaisella on. Internetin kehitys ja globaalit strategiat muokkaavat käsitystämme siitä, mitkä tiedot tulee pitää salassa ja mitkä tulee julkistaa samalla, kun otetaan huomioon yksityisyyden suoja. Yleiskokous kannattaa kansainvälistä yhteistyötä asioiden puolesta.

Euroopan ubanalainen perintö -raportissa (dok.13428) tuodaan esille Euroopan historiallisten ja kulttuuristen perintökohteiden suojelemisen merkitys. Kohteiden ylläpitäminen on talouskriisin vuoksi vaikeaa, mutta on syytä muistaa, että kohteet tuovat myös paljon hyötyä: Ne synnyttävät alueille turismia ja auttavat uusia sukupolvia tuntemaan yhteenkuuluvuutta historiansa kanssa. Kulttuuriperintö on tärkeä osa demokraattisia arvoja ja kansalaisuutta. *Päätöslauselmassa 1981* (2014) ja *suosituksessa 2038* (2014) peräänkuulutetaan pitkäjänteisiä strategioita, joissa otetaan huomioon kulttuuriperinnön merkitys yhteiskunnan sosiaalitaloudelliselle kehitykselle. Lisäksi jäsenmaiden tulee pikaisesti liittyä EN:n kulttuuriperintöä koskevaan Faro-sopimukseen.

Yleiskokous käsittelee vuonna 2014 kahta koulutusta koskevaa raporttia. *Laadun parantaminen ja hyvä hallinto* koulutuksessa -raportti (dok.13585) huomioi, että koulutuksen laatu on kriittinen tekijä yhteiskuntien menestyksessä. Se valmistaa väestöä vastuulliseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Laadun lisääminen pitäisi olla osa koulutuksen suunnittelua kansallisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla. *Päätöslauselmassa 2013*

(2014) todetaan, että laatua tulisi mitata kansainvälisen tason mittareilla ja koulutusjärjestelmien pitäisi perustua syrjimättömyyteen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon. *Suosituksessa 2054* (2014) esitetään ministerikomiteaa perustamaan pysyvän korkeakoulutuksen asiantuntijoiden komitean. Jäsenmaiden yhteistyön ja vahvemman EN:n roolin toivotaan lisäävän synergioita ja eurooppalaisen koulutuksen kilpailukykyä.

Samoja laadun lisäämisen ja kansainvälisen yhteistyön teemoja käsitellään myös raportissa *Ammattikoulutuksen ja ammatissakouluttautumisen arvon nostaminen* (dok. 13590), vaikkakin hieman eri näkökulmasta. Yksilöille, yrityksille ja koko taloudelle hyödyllinen ammattikoulutus kärsii puutteista laadussa, tunnustuksessa ja houkuttelevuudessa verrattuna muuhun koulutukseen. Jotta varsinkin nuorten työllisyys lisääntyisi, täytyy ammattikoulutuksen statusta nostaa ja sen pitää vastata työmarkkinoiden tarpeita. *Päätöslauselmassa 2014* (2014) kannatetaan eurooppalaisen yhteistyön lisäämistä ja EU-aloitetta ”taitojen ja tulkintojen eurooppalaisesta alueesta”. Jäsenmaiden toivotaan luovan kansalliset strategiat ammattikoulutuksen kehittämiseen kannustimien ja uusien koulutusohjelmien avulla ja yhteistyöllä yksityisen sektorin kanssa. Lisäksi ammattikouluttautuminen pitäisi määrittää sitovaksi oikeudeksi allekirjoittamalla uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan asianomaiset kohdat.

Yleiskokous on pohtinut koulutuksen lisäksi myös mediaan ja internetiin liittyviä aiheita. Vaikka ihminen eläisikin kaukana levottomuuksista, voi hän silti altistua väkivallan kuville. *Väkivalta mediassa ja sen välityksellä* -raportti (dok.13509) korostaa median roolia nyky-yhteiskunnan arjessa. Vaikka altistuminen väkivallalle ei välttämättä suoraan johda aggressiivisiin tekoihin, median vaikutus ihmisiin on silti kiistaton. Palveluntarjoajilla on vastuu sisällöstä ja jäsenmaiden tulee panostaa lapsia suojeleviin ohjelmiin. Väkivaltaan yllyttävä sekä ihmisiä halventava mediasisältö tulee kieltää laissa, ja ministerikomitean tulee valmista aiheesta ohjesäännöt yhteistyössä EU:n ja Unescon kanssa (*päätöslauselma 2001* (2014), *suositus 2048* (2014)).

Internet ja politiikka: uuden tiedon ja viestintäteknologian vaikutus demokratiaan -raportti (dok.13386) tarkastelee, kuinka internet on mullistanut kansalaisten poliittista ja yhteiskunnallista osallistua-

mista. Erityisesti sosiaalinen media on ollut hyödyksi. Samaan aikaan pitää kuitenkin muistaa, että päätöksentekoa ei voi siirtää nettiin, sillä päätösprosessi edellyttää henkilökohtaista kanssakäymistä. Lisäksi terroristijärjestöt ja vihalikkeet voivat käyttää internetiä omansa aseenaan. Jäsenmaiden tulisi hyödyntää internetin tarjoamat mahdollisuudet demokratian vahvistamiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi, mutta samalla maiden tulisi panostaa toimiin väärinkäytösten ja laittomuuksien kitkemiseksi. Ministerikomitean tulisi laatia EN-kannanotto aiheesta ”Internet, demokratia ja politiikka” yleiskokouksen avustuksella (*päätöslauselma 1970* (2014), *suositus 2033* (2014)).

Raportti *Käyttäjäsuojaan ja turvallisuuden lisääminen kyberavaruudessa* (dok.13451) keskittyy erityisesti internetin vaaroihin. Käyttäjien huoli heidän oikeuksistaan on lisääntynyt tietovuotojen ja urkintatapauksen seurauksena. *Päätöslauselma 1986* (2014) ja *suositus 2041* (2014) painottavat, että jäsenmailla on velvollisuus suojella käyttäjien yksityisyyttä, ja siihen puuttuminen on sallittua vain rikosepäilyksissä. Yksityisiltä toimijoilta tulee edellyttää ihmisoikeuksien kunnioittamista, ja lapset tarvitsevat erityissuojelua. Ministerikomitean tulisi selvittää EN-sopimusten päivittämistarpeet ja tehdä kansainvälistä yhteistyötä.

Jaana Pelkosen (kok) raportti *Oikeus internetin saatavuuteen* (dok.13434) hyväksyttiin huhtikuussa. Euroopan neuvoston viestintä- ja tietoyhteiskunnasta vastaavien ministerien kokous järjestettiin marraskuussa 2013 Belgradissa. Ministerikokouksen agendalla oli muun muassa internetin saatavuus ja ihmisoikeudet. Pelkonen piti ministerikokouksessa Suomen puheenvuoron. Hän totesi puheessaan, että internet on mullistanut ihmisten tavan olla vuorovaikutuksessa ja sen, miten ihmiset toteuttavat ilmaisunvapauttaan ja muita ihmisoikeuksiaan. Internet-viestintä kasvaa huomattavaa vauhtia ja muuttaa yhä edelleen yhteiskuntiamme. Pelkosen raportti toteaa mm., että internetistä on tullut välttämättömyys jokapäiväisen asioinnin ja erilaisten tehtävien hoitamiseksi. Internetissä osallistutaan yhteiskuntakeskusteluun, käytetään julkisia palveluita ja se on joidenkin ainoa elinkeino. Internet mahdollistaa ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista ja netin saatavuus liittyy moniin keskeisiin ihmisoikeuksiin. Rajoittamalla internetin saatavuutta rajoitetaan ihmisten mahdollisuuksia osallistua

yhteiskuntaan. Siksi valtioilla ja yksityisillä palveluntarjoajilla on velvollisuus välttää nettisällön rajoittamista, ellei sisältö ole lainvastaista. Valtioiden tulee kehittää internet-infrastruktuuria, jotta taattaisiin kaikkien tasavertainen mahdollisuus päästä internetiin. Tämä toteutetaan lainsäädäntöä päivittämällä, sekä lisäämällä yhteistyötä yksityisten ja julkisten toimijoiden kanssa. Tarvitaan myös lisää tutkimusta ja kansainvälistä yhteistyötä. Internet on ihmisoikeuksien toteutumisen

mahdollistaja. Jäsenmaiden tulee varmistaa netin neutraliteetti ja lisätä yhteistyötä yksityisten palveluntarjoajien kanssa, jotta kansalaisilla olisi edullinen ja toimiva pääsy internetiin. Raportti esittää, että jäsenmaat varmistavat netin neutraliteetin ja lisäävät yhteistyötä yksityisten palveluntarjoajien kanssa, jotta kansalaisilla olisi edullinen ja toimiva pääsy internetiin. Yleiskokouksen kannanotto on kirjattu *päätöslauselmaan 1987* (2014).

Jäsenmaiden jäsenvelvoitteiden seuranta

Yleiskokouksen jäsenvelvoitteiden seurantajärjestelmä (monitorointi) perustettiin tarkoituksena tukea uusia jäsenmaita tekemään yhteisesti sovituita demokratia- ja lainsäädäntöuudistuksia. Monitoroinnin mekanismeja on kehitelty ja niitä sovelletaan samalla lailla kaikissa kohdemaissa. Seuranta tehdään yhteistyössä kohdemaan viranomaisten kanssa. Yleiskokouksen jäsenvelvoitteiden seuranta perustuu jäsenmaiden tekemiin sitoumuksiin jatkaa demokratia-uudistuksia sovituiltaloilla. Komiteatyöskentely tapahtuu in camera (suljetun ovin) yhteistyössä kohdemaan kanssa ja huomioon ottaen yhteistyö ministerikomitean kanssa.

Monitorointikomitean jäsenet valitaan poliittisten ryhmien kautta. Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja *Maria Guzenina* ja varapuheenjohtaja *Kimmo Sasi* ovat komitean jäseniä. Sasi on Montenegron raportointia ja vieraili maassa marraskuussa 2014.

Tuoreimmassa raportissa *jäsenvelvoitteiden seurannan tehostamisesta* (dok.13595) monitorointikomitean ad hoc -työryhmä on arvioinut yksityiskohtaisesti seurannan tuloksia ja toimivuutta varsinaisen seurannan kymmenessä kohdemaassa (Albania, Armenia, Azerbaidžan, Bosnia, Moldova, Montenegro, Ukraina, Venäjä) ja jälkiseurannan neljässä kohdemaassa (Bulgaria, Makedonia, Monaco, Turkki). Työryhmä on lisäksi arvioinut jäsenvelvoitteiden seurannan tarpeellisuutta ja muotoja kaikissa muissa jäsenmaissa.

Päätöslauselmassa 2018 (2014) yleiskokous toteaa, että tuloksista huolimatta monissa kohdemaissa perusoikeuksien toteutumista on edelleen tehostettava. Turkki on edistynyt kurdikysymyksessä, mutta maata arvosteltiin sanan- ja järjestäytymisen vapauden rajoituksista. Lisäksi oikeusjärjestelmän riippumattomuus on vahvistettava. Perustuslakiuudistuksia on jatkettava Armeniassa, Bosnia ja Hertsegovinassa, Moldovassa ja Ukrainassa. Azerbaidžania vaadittiin mm. va-

pauttamaan poliittisin syin pidätetyt, ja Georgian on lopetettava oppositioedustajien häirintä. Montenegrossa huolestuttaa median tila, ja Venäjän on lopetettava Itä-Ukrainan kapinallisten tukeminen.

Yleiskokous toteaa lisäksi, että jäsenvelvoitteiden seurannan tarpeellisuutta ja muotoja kaikissa muissa jäsenmaissa on kehitettävä mm. laatimalla kausittaisia temaattisia arvioita. Yleisellä tasolla yleiskokous korostaa, että yhteistyötä EN:n muiden monitorointimekanismien kanssa (EIT, CPT, ECRI ym.) on tehostettava ja läpinäkyvyyttä lisättävä.

Kertomusvuonna yleiskokous on keskustellut demokratian tilasta seuraavissa monitoroinnin kohdemaissa: Albania, Azerbaidžan, Georgia, Ukraina, Venäjä.

Vapaita ja oikeudenmukaisia vaaleja pidetään toimivan demokratian edellytyksenä. *Vaalitarkkailu* on osa yleiskokouksen jäsenvelvoitteiden seuranta. EN:n parlamentaarinen yleiskokous on tarkkailut jäsenmaidensa vaaleja vuodesta 1974. Vaalitarkkailu toteutetaan yhteistyössä Etyjin ja Naton parlamentaaristen yleiskokouksien, ODIHR:n (Office for Democratic Institutions and Human Rights) sekä Euroopan parlamentin tarkkailijoiden kanssa.

Kertomusvuonna yleiskokous on seurannut sekä parlamenttivaaleja että presidentinvaaleja Makedoniassa ja Ukrainassa. Lisäksi yleiskokouksen edustajat tarkkailivat parlamenttivaaleja Serbiassa ja Bulgariassa, yleisiä vaaleja Bosnia ja Hertsegovinassa sekä presidentinvaaleja Turkissa.

4.1 Albania

Albania on ollut EN:n jäsen vuodesta 1995 ja siitä lähtien jäsenvelvoitteiden seurannassa. Yleiskokouksen tuorein raportti (dok. 13586) Albanian demokratian tilasta käsiteltiin lokakuussa 2014. Edellinen vastaava raportti hyväksyttiin vuonna

2010 eli vuoden 2009 parlamenttivaalien jälkeen. Vuoden 2009 parlamenttivaalien jälkeen Albania ajautui sisäiseen kriisiin ja pääoppositiopioulu SP:n parlamenttiboikottiin, joka jatkui vuoteen 2010. Poliittinen kriisi on hidastanut demokra-tia uudistuksia. Vuoden 2011 kunnallisvaalit su-juivat tyydyttävästi, mutta parlamentti onnistui vuonna 2012 valitsemaan maan presidentin vasta neljännellä kierroksella. EU asetti vuonna 2010 jäsenyysneuvottelujen etenemiselle 12 kriteeriä. Parlamenttivaalit vuonna 2013 olivat testi maan EU-jäsenyyspyrkimyksille ja sujuivat tyydyttävästi. Raportissa tarkastellaan mm. lainsäädäntöuu-distuksia, oikeusjärjestelmän toimivuutta, perus-oikeuksien kunnioittamista ja korruptionvastaisia toimia.

Yleiskokouksen päätelmät on kirjattu *päätös-lausemaan 2019* (2014). Siinä todetaan, että Albania on edennyt velvoitteiden toteuttamisessa, mutta polarisoitunut poliittinen tilanne, erityisesti vuoden 2009 parlamenttivaalien jälkeen, on hidastanut kehitystä. Vaalilakia ja -käytänteitä on edelleen kehitettävä Venetsian komission suositusten mukaisesti. Hallituksen ja opposition välisen yhteistyön kehittäminen vaatii myös asenteiden ja kulttuurin muutosta. Media on monimuotoinen mutta politisoitunut. Virkamiehistö pitäisi valita ansioiden eikä poliittisen sidonnaisuuden mukaan. Oikeusjärjestelmän uudistus oikeuslaitoksen itsenäisyyden ja puolueettomuuden varmistamiseksi on välttämätöntä. Laaja-alainen ja jopa lisääntyvä korruptio vaikeuttaa maan demokraattista ja sosio-taloudellista kehitystä. Vähemmistöjen suojelua toivotaan tehostettavaksi. Yleiskokous päätti jatkaa jäsenvelvoitteiden seurantaa.

4.2 Azerbaidžan

EN:n puheenjohtajuus vaihtuu vakiintuneen tapaisesti ranskankielisen aakkosjärjestyksen mukaan. Azerbaidžan toimi EN:n ministerikomitean puheenjohtajana toukokuusta marraskuuhun 2014 huolimatta siitä, että yleiskokouksen jäsenvelvoitteiden viimeisin seurantaraportti hyväksyttiin varsin kriittisin sävyin.

Yleiskokouksen pysyvän komitean kokous järjestettiin toukokuussa Bakussa. Kokouksessa Azerbaidžanin ulkoministeri Elmar Mammadyarov esitti puheenjohtajuuskauden ohjelman. Ministeri korosti, että Azerbaidžan panostaa

korruption kitkemiseen etenkin urheilussa sekä kulttuurin monimuotoisuuden korostamiseen ja rasismiin ja suvaitsemattomuuden torjumiseen. Myös nuoret ja koulutus ovat keskiössä. Lisäksi Azerbaidžan halua jatkaa edellisten puheenjohtajamaiden työtä yleissopimusjärjestelmän tehostamiseksi. Maan taloudellinen tilanne on hyvä ja myös muut sektorit kuin öljy ovat kasvaneet rajusti. Vuoristo-Karabahiin liittyvät YK:n turvaneuvoston päätökset tulee panna täytäntöön kaksisoisstandarien välttämiseksi. Vastaus kysymykseen miksi Azerbaidžan ei myöntänyt viisumia EN:n varapresidentille oli ministerin mukaan se, että hän oli vierailut Vuoristo-Karabahin alueella. Azerbaidžan on ilmoittanut kaikille, ettei hyväksy maahansa vihollisensa tukijoita. Oppositioedustaja Mammadlin vangitsemista ministeri ei suostunut kommentoimaan oikeusprosessin ollessa meneillään.

Azerbaidžanin presidentti Ilham Aliyev oli yleiskokouksen vieraana 24.6.2014. Hän korosti, että Azerbaidžan keskittyy EN-puheenjohtajuudellaan korruption kitkemiseen, nuorten koulutukseen ja kulttuurien ja uskontojen väliseen vuoropuheluun. Presidentti totesi myös, että Azerbaidžanin EN-jäsenyys oli harkittu ja että maa on sitoutunut toteuttamaan siltä edellytetyt reformeja. Taloudellisten ja poliittisten reformien myötä maa on kehittynyt nopeasti ja hallitus panostaa avoimuuteen. Sananvapaus on tärkeää. Azerbaidžanin jäsenyys YK:n turvallisuusneuvostossa 2012–13 osoittaa, että maa nähdään luotettavana kumppanina ja rauhan edistäjänä. Vuoristo-Karabahin pitkittynyt konflikti on kuitenkin suuri ongelma. YK:n turvallisuusneuvoston, EN:n ja Etyjin päätöslauselmista huolimatta ratkaisu ei etene. Tilanne uhkaa alueen vakautta. Ongelmista huolimatta Azerbaidžan on maailman nopeimmin kasvava talous ja öljybisneksen ulkopuolinen sektori muodostaa jo 55 % BKT:stä. Kilpailukyky on nousussa ja hallitus on vähentänyt köyhyyttä ja työttömyyttä. Parlamentaarikoiden esittämissä kysymyksissä Aliyev torjui syytökset poliittisten vankien olemassaolosta ja vaalien vilpillisyydestä.

Azerbaidžanin ulkoministeri vastasi toistamiseen parlamentaarikkojen kysymyksiin lokakuun istunnossa. Avauspuheenvuorossaan yleiskokouksen presidentti Broussard ilmaisi huolensa Azerbaidžanin ihmisoikeustilanteesta. Kysely-

tunti kääntyi keskusteluksi Azerbaidžanin ihmisoikeustilanteesta. Parlamentaarikot tiedustelivat mm., onko Azerbaidžanin puheenjohtajakausi lisännyt vai vähentänyt EN:n uskottavuutta.

Kuusikymmentäneljä maata mukaan lukien 19 ei-jäsenmaata on ratifoinut CETS 112-yleissopimuksen tuomittujen siirtämisestä. Sopimuksen pääasiallinen tarkoitus on helpottaa tuomittujen saattamista yhteiskuntakelpoisiksi antamalla rikoksesta tuomituille ulkomaalaisille mahdollisuuden suorittaa seuraamuksensa omassa maassaan.

Reportissa *Yleissopimus tuomittujen siirtämisestä ja toimenpiteet sen väärinkäyttöä vastaan* (dok. 13540) tarkasteltiin yleissopimuksen noudattamista tietyssä tapauksessa. Azerbaidžanilainen sotilas sai 30 vuoden tuomion armenialaisen sotilaan surmaamisesta Unkarissa vuonna 2003. Safarov luovutettiin 2012 synnyinmaahansa EN:n luovuttamista koskevan yleissopimuksen mukaisesti. Azerbaidžanin presidentti armahti ja vapautti Safarovin, ja hänet käytännössä palkittiin armenialaisen sotilaan tappamisesta.

Reportissa tarkastellaan Safarov-tapauksen paljastamia oikeudellisia kysymyksiä sekä yleissopimuksen soveltamista Unkarissa ja Azerbaidžanissa. Vaikka armahdus ei varsinaisesti rikkonut yleissopimusta 12. artiklan perusteella, se oli vastoin sopimuksen perimmäistä tarkoitusta. Yleiskokous painottaa, että jäsenmaiden tulee noudattaa yleissopimusta vilpittömin mielin. Valtioiden tulisi sopia tapauskohtaisesti ad hoc-järjestelyistä, joissa sitoudutaan noudattamaan yleissopimusta sen tarkoituksen mukaisesti, jottei artiklaa 12 käytetä väärin perustein. Yleiskokous tuomitsee yleissopimuksen väärinkäytön. Ministerikomitean tulisi vahvistaa näkemys, jonka mukaan yleissopimuksen nojalla ei tule vapauttaa vankeja välittömästi kotiinpaluun jälkeen. *Päätöslauselma 2022 (2014), Suositus 2057 (2014)*.

4.3 Bosnia ja Hertsegovina

Bosnia ja Hertsegovinan demokratiakehitys on edennyt kangerrellen. Yleiskokous seuraa tilannetta, ja vuoden 2013 raportin mukaan hallitusten osapuolten välinen epäluottamus on vaikeuttanut työskentelyä ja uudistusten läpiviemistä parlamentissa. Kansalaisten luottamus toimintaan on heikkoa.

Bosnia ja Hertsegovinassa järjestettiin yleiset vaalit 12.10.2014. Edustajat valittiin sekä kansalliseen presidenttineuvostoon että kansalliseen alueellisiin parlamentteihin. Myös Serbitasavallan presidentti ja varapresidentti valittiin. Federaation presidenttiyden jakavat nyt Bakir Izetbegovic (bosniakit), Dragan Covic (kroaatit) ja Mladen Ivanic (serbit). Federaation presidentiksi oli 17 ehdokasta, joista vain yksi oli nainen. Vaaleissa oli ensi kertaa käytössä 40 %:n sukupuolikiintiö puolueiden vaalilistoilla sekä vaalihallinnossa, ja sitä noudatettiin.

Vaalit olivat pääosin demokraattiset: ehdokkaat saivat kampanjoida vapaasti, ihmisten kokoontumis-, järjestäytymis- ja sananvapautta kunnioitettiin ja äänestystä hallinnoitiin hyvin. Etnisyyteen perustuviin rajoituksiin ehdokkuus- ja äänioikeudessa ei ole kuitenkaan saatu muutosta, ja kansalaisten epäluottamus horjuttaa maan tulevaisuutta. Median puolueettomuus ei ollut taattua, ja kampanjarahoitusta pitää säännöstellä uskottavammin ja läpinäkyvämmin. Vaalitarkkailijat toivovat, että maa siirtyisi minimistandardien noudattamisesta selkeämmin todellisen kehityksen tielle.

4.4 Bulgaria

Bulgaria on ollut Euroopan neuvoston jäsenmaa vuodesta 1992 lähtien ja EU:n jäsen vuodesta 2007. Varsinaisten jäsenisoumusten monitorointi on loppunut vuonna 2000, mutta yleiskokous on sitoutunut jälkimonitorointiin.

Bulgariassa järjestettiin epävakaa poliittinen tilanteen takia parlamenttivaalit 5. lokakuuta 2014, eli kaksi vuotta ennenaikaisesti. Pääministeri Plamen Oresharski joutui epäsuosioon ja ankaran kritiikin kohteeksi lähes heti valtaannousunsa jälkeen, ja Bulgariassa on toistuvasti osoitettu mieltä korruptiota ja maan heikkoa taloudellista tilaa kohtaan sekä vaadittu hallituksen eroa. Lokakuun parlamenttivaalien voittajaksi nousi odotetusti jälleen keskusta-oikeistolainen GERB (32,7 %), joka muodosti vähemmistöhallituksen niin ikään keskusta-oikeistolaisen Reformist Bloc -nimisen vaaliliiton kanssa. Myös keskustavasemmistolainen ABV sekä kansallismielinen Patriotic Front lupautuivat tukemaan hallitusta. Sosialistisen BSP:n (15,4 %) tappioputki jatkui, kun taas muslimien oikeuksia ajava MRF nousi

hieman ja sai 14,8 % äänistä. Yhteensä kahdeksan puoluetta valittiin parlamenttiin, ja joukossa on myös kaksi äärioikeistolaista ryhmää (yht. 11,8 %). EP-vaaleissa ensi kertaa ehdolla ollut populistinen Bulgaria without Censorship -puolue nousi myös parlamenttiin (5,7 %). Asiantuntijat ovat varoittaneet, että hallituspohja on heikko ja vaarana jäädä lyhytkautiseksi.

Vaalitoimitus oli tarkkailijoiden mukaan tehokasta, ja demokratian periaatteita noudatettiin, mutta myös kritiikkiin oli aihetta. Kansan luottamusta vaaleihin heikensi se, että eri tahot kertoivat äänien ostamisesta ja myymisestä ja median raportointi ei ollut tarpeeksi oikeudenmukaista ja analyttistä. Kampanjoissa syyllistettiin asiattomiin puheisiin esimerkiksi vähemmistöistä. Vaalitarkkailijat toivovat, että maan poliitikot asettaisivat kansalliset intressit etusijalle, sitoutuisivat rehellisyyteen ja muodostaisivat loogisia periaatteita kampanjoilleen. Median tulisi jatkossa tarjota kaikille ehdokkaille puolueen koosta riippumatta tasapuolisen mahdollisuuden tulla kuulluiksi.

4.5 Georgia

Georgian tie kohti demokraattisempaa yhteiskuntaa on kulkenut dramaattisten vaalien kautta. Ennenaikaiset parlamenttivaalit toukokuussa 2008 olivat seurausta sisäpoliittisesta kriisistä, joka oli johtanut poikkeustilan julistamiseen maahan marraskuussa 2007 ja ennenaikaisiin presidentinvaaleihin tammikuussa 2008. Elokuussa syttyi sota Venäjän kanssa. Lokakuussa 2012 järjestettyjä vaaleja seurasi historiallinen vallanvaihdos. Tulos vahvistui vuoden 2013 presidentinvaaleissa. Raportti *Demokraattisten instituutioiden toiminta Georgiassa* (dok.13588) tarkastelee kehitystä demokratian ja oikeusvaltioperiaatteiden noudattamisen kannalta.

Raportissa todetaan, että vaalit sujuivat hyvin polarisoituneesta ilmapöyrästä ja opposition vaalikampanjoinnin häirinnästä huolimatta. Valta vaihtui rauhanomaisesti ja demokraattisesti ensimmäistä kertaa Georgian lähihistoriassa. Vahvan opposition nousu ja entistä aktiivisempi parlamentti ovat voimistaneet parlamentarismia. Tulevan perustuslakiuudistuksen toivotaan kuitenkin huomioivan kaikki jäljellä olevat Venetsian komission suositukset ja selkeyttävän vallan jakoa.

Oikeuslaitoksen riippumattomuuden varmistamiseen on tulossa uudistuksia. Mediareformit ovat parantaneet tilannetta, mutta valtiollinen yleisradioyhtiö on ilmeisen politisoitunut. Paikallistason päättäjät valitaan nyt suoralla vaalilla, mutta valitut päättäjät voidaan asettaa virkasyytteesen huolestuttavan helposti. Valtakunnan vaaleja seuranneen vallanvaihdon jälkeen paikallistasolla tapahtui paljon eroamisia ja puolueen vaihtoja, joista ilmeisesti ainakin osa painostuksen seurauksena. Viranomaisten tekemät rikokset ja toisaalta poliittisiksi väitetyt oikeudenkäynnit ja tuomiot huolestuttavat. Virkamiesten palkkaaminen ja erottaminen puoluetustan perusteella tulee lopettaa. Vähemmistöjen syrjintää ei saa sallia, ja Georgian on allekirjoitettava ja ratifioitava Euroopan alueellisten tai vähemmistökielten peruskirja. Venäjän ja Georgian välisissä suhteissa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta viime kuukausina. Georgian johto on sitoutunut eurooppalaisen integraation ja NATO-jäsenyyden edistämiseen.

Päätöslause 2015 (2014) tarkentui istunnossa useilla lisäyksillä, joissa huomioitiin erityisesti edellisen valtaa pitäneen puolueen (UNM) lähes koko johdon, ml. entisiä ministereitä, sekä korkeiden virkamiesten pidätys. Ex-presidentti Saakašviliä vastaan on myös nostettu syytteitä. Entisten vallanpitäjien rikokset on tutkittava, mutta poliittisia pidätyksiä ja oikeudenkäyntejä on vältettävä. Vaaleja seuranneen vallanvaihdon jälkeen paikallistasolla tapahtui paljon eroamisia ja puolueen vaihtoja, ilmeisesti ainakin osittain painostuksen seurauksena. Georgia on viime vuosina jännitteistä ja polarisaatiosta huolimatta ensimmäistä kertaa onnistunut järjestämään demokraattisia ja rauhanomaisia vaaleja. UNM:n edustajia kohtaan on tosin hyökätty väkivaltaisesti. Opposition vahvistuessa parlamentarismi on voimistunut. Georgia on luvannut tehdä kattavia perustuslaillisia ja oikeudellisia uudistuksia oikeuslaitoksen riippumattomuuden ja demokratian vahvistamiseksi. Edistyksistä huolimatta yleiskokous päätti jatkaa Georgian demokratiatilan seuranta.

4.6 Makedonia

Makedonia on ollut EN:n jäsen vuodesta 1995 lähtien, ja viisi vuotta myöhemmin maa poistettiin monitorointikomitean työstä. Uudistuk-

sia on kuitenkin seurattu jälkikäteisessä valvontaprosessissa.

Makedoniassa järjestettiin ennenaikaiset parlamenttivaalit 27.4.2014 samanaikaisesti 13.4. pidettyjen presidentinvaalien toisen kierroksen kanssa. Normaalisti neljän vuoden välein pidettävät parlamenttivaalit oli määrä järjestää kesällä 2015, mutta maaliskuun alussa Makedonian parlamentti hyväksyi parlamentin hajottamisen albaanivähemmistöä edustavan pienen hallituspuolueen esityksestä. Albaanivähemmistö ei kannattanut pääministeripuolueen ehdotusta tukea istuvan presidentin G'orge Ivanovin uudelleenvaalintaa. Ivanov sai kuitenkin toisella kierroksella 55 % äänistä, joten hänet valittiin toiselle kaudelle. Parlamenttivaaleissa hallituspuolueet onnistuivat vahvistamaan asemiaan. Keskusta-oikeistolainen VMRO-DPMNE sai 61 paikkaa ja suurin albaanipuolue DUI 19 paikkaa. Oppositiossa eniten edustajia sai sosiaalidemokraattinen SDSM-puolue (34 paikkaa), ja loput paikat jakautuivat pienempien puolueiden kesken.

Vaalitarkkailuraportin (dok.13517) mukaan vaalit järjestettiin pääosin hyvin, mutta etnisten ryhmien väliset jännitteet ja median puolueellisuus aiheuttivat kritiikkiä. Lisäksi valtion ja johtavan puolueen välisen eron hämärtyminen ja äänestäjien pelottelu varjostivat teknisesti hyvin hoidettuja vaaleja. Vaalilain muuttaminen juuri ennen vaaleja sai kritiikkiä, ja lainsäädännön sisältämiin epäjohtonmukaisuuksiin tulee puuttua. Keskusvaalilautakunnan ja paikallisten lautakuntien yhteistyötä tulee parantaa.

Yleiskokouksen valtuuskunta tarkkaili tilannetta vaalien jälkeen ja kehotti parlamenttia keskittymään maan asioiden hoitamiseen. Oppositio on kuitenkin boikotoinut parlamenttia vaaleista lähtien, sillä se katsoo molempien vaalien tulosten olevan petosta, mutta heille ei ole myönnetty pyyntöä luopua valtuuksistaan. Parlamentin toiminta on silti jatkunut, mutta kiista saattaa uhata maan suhteita muuhun Eurooppaan. Jatkotoimista ei ole vielä varmuutta, mutta oppositio paikat saatetaan jakaa vaaleissa seuraavaksi tulleeille ehdokkaille tai sitten parlamentti päättyy uusiin vaaleihin.

4.7 Moldova

Yleiskokous on seurannut ja tukenut Moldovaa

demokratia uudistusten läpiviemistä vuodesta 1995 lähtien. Vuoden 2009 parlamenttivaaleissa kommunistipuolue säilytti suurimman puolueen aseman, mutta menetti kuluva vaalikauden aikana kuusi paikkaa puolueesta loikkanneiden vuoksi. Liberaalidemokraattinen puolue oli toiseksi suurin puolue. Parlamentilla on tärkeä asema paitsi lainsäätäjänä myös presidentin vaalissa. Vuoden 2009 parlamenttivaalien jälkeen parlamentti ei onnistunut valitsemaan presidenttiä, joten se hajotettiin jälleen ja marraskuussa järjestettiin uudet vaalit. Uusi presidentti valittiin vasta maaliskuussa 2012. Vuonna 2013 Moldovassa puhkesi hallituskriisi, minkä yhteydessä liberaalipuolueesta irtautui seitsenhenkisen liberaalireformistinen ryhmä, joka mm. kannatti liberaalipuolueen uudistamista. Toukokuussa 2013 muodostettu hallitus oli EU-myönteinen; ns. Eurooppa-myönteinen koalitio, jossa oli edustajia liberaalidemokraattisesta puolueesta, demokraattipuolueesta ja liberaalipuolueen reformistiryhmästä.

Vuonna 2013 hyväksytyssä laajassa raportissa yleiskokous kannusti maata jatkamaan välttämättömiä uudistuksia, jotka edistävät myöskin EU-jäsenyysspyrkimyksiä. Vaalikausi on ollut levoton, mutta marraskuussa 2014 järjestettiin parlamenttivaalit perustuslain mukaisessa aikataulussa. Kilpailu länsimielisten ja Venäjämielisten välillä oli tiukka, mutta EU-myönteiset (liberaalidemokraatit, demokraatit ja liberaalit) saivat lopulta 55 paikkaa 101-paikkaisessa parlamentissa. Sosialisti- ja kommunistipuolueet saivat 46 paikkaa. Venäjämielisen Patria-puolueen osallistumisoikeus kumottiin muutama päivä ennen vaaleja, sillä sen katsottiin saaneen laitonta rahoitusta ulkomailta.

Ed. Anne-Mari Virolainen (kok.) osallistui EN:n yleiskokouksen valtuuskuntaan joka tarkkaili marraskuun parlamenttivaaleja. Vaalit hallinnoitiin pääosin hyvin rauhallisissa olosuhteissa, ja äänestäjillä oli valinnanvara. Oli kuitenkin epäsuotavaa, että ehdokaslistoihin tehtiin muutoksia viikko ennen äänestystä, minkä johdosta jotkin ehdokkaista pystyivät tekemään töitä virallisissa valtion tehtävissä kampanjoinnin aikana. Toinen epäkohta oli ehdokkaan nimen poistaminen listalta juuri ennen äänestyspäivää, mikä herätti kysymyksiä tapauksen ajoituksesta ja olosuhteista. Lisäksi median puolueettomuutta tulee lisätä, kampanjoinnin rahoittamiseen

liittyviin sääntöihin tulee kiinnittää huomiota ja naisten ja vähemmistöjen osallistumista pitää edistää entisestään. Äänien rekisteröimisessä ja laskemisessa oli joitain teknisiä ongelmia, mutta vaalitarkkailijat kiittelivät äänestyspisteiden työntekijöiden ahkeruutta.

4.8 Serbia

Yleiskokouksen monitorointikomitea on seurannut Serbian demokratian tilannetta vuodesta 2003. Maassa on otettu edistysaskeleita, mutta joitakin haasteita on edelleen vastassa.

Kansanedustajat *Kimmo Sasi*, *Saara Karhu* ja *Elisabeth Nauc ler* olivat vaalitarkkailijoina Serbiassa 16.3.2014 järjestetyissä parlamenttivaaleissa. Sasi osallistui EN:n parlamentaarisen yleiskokouksen vaalitarkkailuoperaatioon, kun taas Karhu (sd) ja Nauc ler (r) seurasivat vaaleja Etyjin edustajina. Yksikamariseen parlamenttiin valittiin vaaleissa puoluelistoilta 250 kansanedustajaa nelivuotiskaudeksi. Keskusta-oikeistolainen SNS voitti vaalit ylivoimaisesti 158 paikallaan. Sosialistinen puolue SPS tuli toiseksi (44 paikkaa), demokraattipuolue DS kolmanneksi (19) ja jäljenneksi vasemmisto-oikeistolainen vaalikoalitiio (18 paikkaa).

Vaalitarkkailijoiden arvioiden mukaan vaaleissa noudatettiin Euroopan neuvoston ja Etyjin vaali- ja demokratiaperiaatteita. Vaalilains d nt  on toimiva, ehdokasasettelu oli onnistunut ja  n n st jill  oli paljon vaihtoehtoja. Vaalip iv  sujui rauhallisesti ja kampanjointi oli vilkasta. Oli myönteistä huomata, että vaalitoimitus oli tehokasta niin suurissa kaupungeissa kuin maaseudullakin. V hemmist ille tarjottiin hyvät mahdollisuudet vaikuttaa, mutta naisten läsnäolo vaaleissa ja kampanjoissa oli melko näkymätöntä. Myös mediaomistuksen epäselvyyksiin tulee puuttua ja vaalirahoituslains d nt t  tulee edelleen kehittä. Serbia suunnittelee muutoksia medialakiin ja vaalirahoituss n nt ihin tarkkailijoiden suositusten mukaisesti, ja niinpä Serbian parlamenttivaalit voivat toimia hyvänä esimerkkinä alueen muille maille.

4.9 Turkki

Turkki oli yleiskokouksen varsinaisen monitorinnin kohteena vuosina 1997–2004, minkä

jälkeen maassa on tehty tärkeitä poliittisia uudistuksia. Turkissa järjestettiin presidentinvaalit 10.8.2014. Vuoden 2007 perustuslakiuudistuksen myötä presidentti valittiin ensimmäistä kertaa suoralla kansanvaalilla, ja myös mahdollisuus  n n st   lkomailta oli uutta. Koska 16 itsenäistä ehdokasta ei saanut lain edellyttämä 20 kansanedustajan tukea, heidät hylättiin, ja jäljelle jäi kolme presidenttiehdokasta. Ennakkosuosikki ja p aministeri AKP:n Recep Tayyip Erdo anin nähtiin hyötyneen asemastaan, ja hänet valittiin suoraan ensimmäisellä kierroksella. P oppositiio puolueilla oli yhteinen ehdokas, Islamilaisen yhteistyöjärjestön entinen johtaja Ekmeleddin Ihsanoglu. Kurdien ehdokas oli Selahattin Demirta .  n n stysprosentti oli 74 ja Erdo anin  n is alis 51,8 %.

Kampanjoinnin loppuvaiheilla ilmapiiri kiristyi, mutta suurilta v likohtauksilta vältyttiin. Vaalip iv  oli rauhallinen ja  n ntenlaskenta oli p aosin avointa ja tehokasta. Vaaleja edeltävissä raporteissa osoitettiin kuitenkin puutteita vaalirahoitusta, hallinnollisten resurssien v arink ytt t  ja median puolueettomuutta koskevissa s n n iss . ODIHR:n pitkäaikaiset tarkkailijat pitävät sananvapautta rajoittavia lakeja ongelmallisina. Vaaleja edeltävä missio seurasi vaalien valmisteluja heinäkuussa Ankarassa, ja varsinainen missio toteutettiin puolestaan 10 eri kaupungissa yhteistyössä Etyjin ja ODIHR:n kanssa. Lains d nt  vaatii yhdenmukaistamista ja kehittämistä myös vaalitarkkailua koskien. Ehdokkaiden välillä ei ollut suoraa televisioitua väittelyä, mutta he saivat kampanjoita vapaasti. Valitettavaa oli kuitenkin se, että p aministeriasema ja medianäkyvyys toimivat Erdoanin eduksi valtion ja puolueen toiminnan sekoittuessa. Kampanjoinnissa sai käyttö kurdin kielt . Kampanjarahoitusta perustuu ainoastaan yksityishenkilöiden lahjoituksiin (enint n n. 3150   per henkilö) ja ehdokkaiden omaan varallisuuteen. Vaalirahoituslains d nt n uusiminen oli edistys, mutta vaalirahoituksen pitäisi olla vielä avoimempaa.

4.10 Ukraina

Tiistaina 28. tammikuuta 2014 Ukrainan parlamentti kokoontui ylim ariseen täysistuntoon ja kumosi mielenosoituksia kieltävän kiistanalaisen lain, ja samana päivänä Ukrainan p aministeri

Azarov ilmoitti erostaan. Tilanne Ukrainassa oli esillä yleiskokouksen jokaisessa istunnossa vuonna 2014. Tammikuun istunnossa Ukrainan tilanne tuli esille kiireellisenä aiheena.

Yleiskokous keskusteli *Ukrainan demokraattisten instituutioiden toimivuudesta* 30.1.2014. Raportissa (dok.13405) yleiskokous muistuttaa Ukrainaa ihmisoikeusvelvoitteistaan ja tuomitsee Ukrainan hallituksen väkivaltaiset toimet mielenosoittajien hiljentämiseksi. Hallitusta kehoitetaan lopettamaan väkivaltaisuuDET välittömästi ja sitoutumaan avoimeen, kunnioittavaan ja tehokkaaseen vuoropuheluun Maidanin torilla mieltään osoittavien osapuolten kanssa. Lisäksi yleiskokous edellyttää, että Ukrainan hallitus jatkaa jo sovittuja perustuslakiuudistuksia, joiden avulla voitaisiin puuttua joihinkin Maidanin protestien syihin. Yleiskokous muistuttaa, että Ukrainan parlamentilla on vastuu toimia yleisten parlamentaaristen periaatteiden mukaisesti ja pyrkiä tilanteen rauhanomaiseen ratkaisuun. Pääsihteerin Jaglandin ehdotus EN:n tutkimuskomission perustamisesta tutkimaan väkivaltaisuuksia sai tukea. Todettiin, että mikäli vakavat ihmisoikeusloukkaukset jatkuvat Ukrainassa, yleiskokous tulee harkitsemaan sanktioita, kuten äänestys oikeuden epäämistä yleiskokouksessa huhtikuun istunnon yhteydessä.

Yleiskokous korostaa *päätöslausemassaan 1974* (2014), että mielenosoituslain kumoaminen on ensimmäinen askel rauhanomaiseen ratkaisuun. Tästä on erittäin hyvä jatkaa osapuolten välisiä neuvotteluja tilanteen rauhoittamiseksi ihmisoikeus- ja demokratiaperiaatteiden mukaisesti. Ministerikomiteaa kehoitetaan lisäämään ja laajentamaan asiantuntija-apua. Yleiskokous antoi tukensa pääsihteerin ehdotukselle EN:n tutkimuskomission perustamisesta tutkimaan väkivaltaisuuksia (*suositus 2035* (2014)).

Maaliskuussa yleiskokouksen pysyvä komitea järjesti jälleen ajankohtaiskeskustelun Ukrainan tilanteesta. Parlamentaarikot olivat yksimielisiä siitä, että Ukrainan suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta on kunnioitettava. Tilanne uhkaa Euroopan vakautta ja tilanteen pitkittyessä vaarana on uusi jäänyt konflikti Euroopassa. Sitä pitää välttää. Vain Ukrainan kansa voi päättää maan rajojen muuttamisesta. Ukrainassa tulee viipymättä järjestää demokraattiset vaalit.

Monissa puheenvuoroissa Venäjää ja Ukrainaa kehoitettiin kunnioittamaan kansainvälisiä sopimuksia, ihmisoikeuksia ja demokratiaperiaatteita. Ukrainaa kokouksessa edustivat sekä nykyisen opposition, että nykyisen hallituksen edustajat. He olivat yksimielisiä siitä, että maan parlamentti on tehnyt tärkeitä päätöksiä erittäin laajalla enemmistöllä, mutta maa ei kuitenkaan voi tehdä tärkeitä yhteiskunnallisia päätöksiä, jos heitä osoitetaan aseilla. Venäjän edustaja muistutti, että tilanne on geopoliittinen ja turvallisuuspoliittinen. Ukrainan Nato-pyrkimys huolettaa Venäjää.

Euroopan neuvoston pääsihteerin Thorbjörn Jagland muistutti, että Ukrainassa tarvitaan pikaisia reformeja, jotta lainsäädäntö olisi Euroopan neuvoston standardien mukaista. Korruption torjuminen on erityisen tärkeää, sillä se on yksi syy nykytilanteen syntyyn.

Huhtikuun istunnossa keskusteltiin siitä, *miten poliittinen kriisi vaikuttaa Ukrainan demokraattisten instituutioiden toimintaan* (dok.13482). Vasemmistoryhmän puheenjohtaja Kox avasi keskustelun toteamalla, että Ukraina on suvereeni maa, jonka alueellista koskemattomuutta tulee kunnioittaa. EU:n tulisi palata 21.2. solmittuun sopimukseen. Päätös Ukrainan tulevaisuudesta kuuluu kansalle ja Venäjän tulee peräännyttävä. Yleiskokouksen Ukraina-raporttoija Repts totesi, etteivät Ukrainan viranomaiset ole syyttömiä sisäpoliittisen kriisin eskaloitumiseen, mutta se ei oikeuta Venäjän toimia. Vuosien 1996 ja 2004 perustuslait sallivat syytteen nostamisen presidenttiä vastaan. Parlamentin päätökset on tehty erittäin laajalla enemmistöllä. Niiden oikeudellisuutta ei ole syytä kyseenalaistaa. Perustuslaki suojelee vähemmistöjä. Ukrainan opposition edustaja, valtuuskunnan puheenjohtaja Popescu korosti, että Krim on erotamaton osa Ukrainaa. Venäjän on vetäydyttävä ja toimittava Budapestin sopimuksen mukaisesti. Ihmisoikeustyökaluja ja EN-mekanismia tulee hyödyntää Ukraina-Venäjä-suhteiden normalisoimiseksi. Yleiskokouksen tulee viipymättä lähettää valtuuskunta itäiseen Ukrainaan. Ukrainan hallituksen edustaja, itäukrainalainen Sobolev totesi, ettei alue ole pyytänyt Venäjältä suojelua. Venäjän toiminta on osa laajempaa suunnitelmaa alueelle. Krimin alueparlamentti teki päätöksensä uhan alla ja toivoi ratkaisua vuoropuhelun kautta. Muut edustajat korostivat etenkin, että uuden jääntyneen konfliktin syntyä tulee välttää. Venäjän

valtuuskunnan puheenjohtaja Pushkov vastasi, että Ukrainan tilanteen taustalla on poliittisia syitä. Venäjän on reagoitava siihen, että Ukraina on viety Natoon 1990-luvulta lähtien. Tämä on Venäjälle turvallisuus- ja geopoliittinen kysymys. Ukraina rikkoi perustuslakiaan erottamalla presidentin ja nykyhallinto on arvaamaton. Oppositio on paljon radikaaleja.

Päätöslauselma 1988 (2014) hyväksyttiin äänin 154–26. Yleiskokous tuomitsi Krimin niemimaan liittämisen Venäjään ja korosti, että Venäjän duuman päätös sallia aseellinen voimankäyttö Ukrainassa tuomitaan kansainvälisen oikeuden sekä EN-, Etyj- ja YK-periaatteiden vastaisina. Ukrainan väliaikainen hallitus on laillinen. Euromaidanilla tapahtuneet kuolemantapaukset ja ihmisoikeusloukkaukset tulee tutkia ja syylliset saattaa oikeuteen. Väkivallan yltyminen estämiseksi osapuolten on luovuttava laittomasti hallussa olevista aseistaan. Vaalilaki tulee uudistaa ennen presidentinvaaleja 25.5.2014, ja uudistuksia tulee jatkaa vaalien jälkeen. Krimin ukrainalais- ja tataarivähemmistöjen tilanne huolestuttaa. Venäläisjoukkojen läsnäolo Ukrainan rajalla aiheuttaa huolta. Budapest-sopimuksen osapuolten ja EU-maiden tulee tutkia toimenpiteitä Ukrainan itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi. Euroopan neuvosto voi auttaa uuden perustuslain, vaalilain ja kielilain rakentamisessa.

Seuraavan päivän istunnossa Venäjän valtuuskunnalta evättiin äänioikeus vastalauseena Krimin liittamisestä Venäjään (katso myös kappale 4.11).

Ukrainassa järjestettiin presidentinvaalit toukokuussa ja parlamenttivaalit lokakuussa. Yleiskokous lähetti valtuuskunnan seuraamaan molempien vaalien toimitusta. Osana laajempaa lakireformiprosessia vaalilakia muutettiin kolmesti vuoden 2014 aikana ennen toukokuuisia presidentinvaaleja lakien harmonisoimiseksi ja selkiyttämiseksi EN:n ja Etyjin suositusten mukaisesti. Kattava reformipaketti ei kuitenkaan mennyt läpi. EN antaa tällä hetkellä Ukrainalle apua maan sisäisten uudistusten osalta mm. Venetsian komitean kautta koskien mm. vallan hajauttamista, mediaa, vähemmistöjen suojelua ja poliisivoimien uudistusta. Seuraava toimintasuunnitelma on tulossa ja se keskittyy mm. oikeudellisiin reformeihin ja korruption kitkemiseen. Syyskuussa säädetty lustraatiolaki toivotaan

toteutettavaksi EIT:n linjausten mukaisesti ongelmien välttämiseksi.

Yli tuhat vaalitarkkailijaa eri järjestöistä tarkkaili Ukrainan ennenaikaisia presidentinvaaleja 25.5.2014. EN:n Suomen valtuuskunnasta osallistui *Kimmo Sasi*. Kiovassa tarkkailijat tapasivat kaikki presidenttiehdokkaat sekä keskusvaalilautakunnan, kansalaisjärjestöjen ja median edustajia ennen varsinaista vaalipäivää. Ukrainassa huhtikuun loppupuolella vierailut Euroopan neuvoston vaalitarkkailua valmistelevalta valtuuskunta oli todennut lausunnossaan, että demokraattiset ja uskottavat presidentinvaalit ovat edellytys sille, että Ukraina saa laillisesti valitun poliittisen johtajan, mikä edesauttaa Ukrainan kriisin ratkaisemista.

Vaalit voitti sitoutumaton kansanedustaja ja liikemies Petro Porošenko lähes 55 % äänimäärällä. Hänet valittiin presidentiksi heti ensimmäisellä kierroksella. Toiseksi tullut Julia Tymošenko sai vajaat 13 % äänistä ja kolmanneksi tullut radikaalipuolueen Oleh Lyashko sai 8,3 % äänistä. Vaalien äänestysprosentti oli n. 60 %, mutta se jäi alhaisemmaksi idässä. Vaalitarkkailijoiden raportin (dok. 13543) mukaan Ukrainan viranomaiset onnistuivat järjestämään teknisesti toimivat ja rehelliset vaalit, jotka täyttivät kansainväliset sitoumukset ja perusvapaukset suurimassa osassa maata. Äänestäminen ja ääntenlaskenta sujuivat hyvin vaikka äänestyspaikoilla ajoittain oli pitkiä jonoja. Donetskin ja Luhanskin alueella kapinaaliset tekivät kaikkensa äänestämisen estämiseksi, mutta jotkut vaalivirkailijat onnistuivat pitämään vaalipaikat auki myös tällä alueella. Myönteisenä kehityksenä voi todeta, ettei näissä vaaleissa esiintynyt tapauksia hallinnollisten resurssien väärinkäytöksestä, mikä osoittaa, että kehitystä on tapahtunut. Vaalirahoitussääntöihin tarvitaan kuitenkin edelleen muutoksia avoimuuden lisäämiseksi.

Kesäkuussa Ukrainan presidentti *Petro Porošenko* puhui yleiskokouksessa 26.6.2014. Hän totesi Venäjän rikkoneen vuonna 1994 solmitun Budapestin sopimuksen Ukrainan rajojen loukaamattomuudesta ja siten horjuttaneen toiminnallaan koko alueen rauhaa. Venäjän suunnitelma alkoi Georgiassa 2008 ja jatkuu Ukrainassa. Euroopan tulee toimia ja luoda eurooppalaisen rauhan ylläpitämistä takaava mekanismi. Suhteiden normalisoiminen ei ole mahdollista ilman Krimin niemimaan palauttamista, mutta Uk-

raina on valmis dialogiin. Krimin väestö kärsii ihmisoikeusloukkauksista. Ongelmiin puututaan yhdessä EN:n, YK:n ja Etyjin kanssa. Venäjän tulee suhtautua avoimesti ja rakentavasti rauhan suunnitelmaan ja lopettaa separatistien tukeminen. Porošenkon tavoitteena on yhtenäisyys sekä rauhan ja turvallisuuden palauttaminen. Tämä edellyttää myös sisäisiä reformeja. Talous- ja infrastruktuuriongelmiensa lisäksi pitää panostaa oikeusjärjestelmän uudistamiseen ja korruption kitkemiseen. Yhteistyö EU:n kanssa on erittäin tärkeää. Pitää palauttaa koko Ukrainan kansan luottamus viranomaisiin ja prosesseihin. Demokraattiset ja oikeudenmukaiset parlamenttivaalit on seuraava askel tässä kehityksessä.

Lokakuun istunnossa järjestettiin jälleen *ajan-kohtaiskeskustelu Ukrainan tilanteesta*. Euroopan neuvoston ihmisoikeuskomissaari Nils Muižnieks kertoi vierailuistaan Kiovaan, Moskovaan ja Simferopoliin syyskuussa. Hän vaati taistelujen lopettamista ja kaikkien ihmisoikeusrikkoksiin syyllistyneiden saamista vastuuseen. Krimin tataarien ja sisäisten pakolaisen tilanne on erityisen vaikea. Vilkaaseen keskusteluun osallistui myös useita ukrainalaisia edustajia. Venäjän valtuuskunta ei osallistunut lokakuun istuntoon. Vastoin ennakkotietoja pääsihteeri Jagland ei osallistunut keskusteluun.

EN:n valtuuskunta tarkkaili *ennenaikaisia parlamenttivaaleja* 26.10.2014. Ukrainan parlamentti Verkhovna Rada (Korkein neuvosto) on yksikamarinen 450-jäseninen parlamentti, johon edustajat valitaan viideksi vuodeksi kerrallaan. Puolet edustajista valitaan suhteellisella vaalitavalla suljetuilta puoluelistoilta koko maan laajuudesta vaalipiiristä (29 rekisteröityä puoluelistaa) ja puolet yhden mandaatin vaalipiireistä (ehdolla 3487 henkeä). Yleiskokous teki lokakuussa vaaleja edeltävän vierailun (pre-electoral visit). Valtuuskunta suositteli maahan yhtenäistä vaalilainsäädäntöä ja vaalikampanjoiden rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämistä. Olosuhteisiin nähden yleinen vaali-ilmapiiiri oli melko hyvä ja kampanjointi oli näkyvää, joskin väkivallantekoa esiintyi. Donetskissa ja Luhanskissa asuu 5,6 % maan väestöstä, ja alueet ovat olleet vaarallisia myös tarkkailijoille. Etyjin monitorointimission (Special Monitoring Mission, SMM) jäseniä on vangittu. Viimeiset neljä tarkkailijaa vapautettiin 28.6. kuukauden vankeuden jälkeen.

Paikkajako parlamentissa lokakuun vaalien jälkeen on seuraava: Keskusta-oikeistolainen Petro Porošenkon blokki voitti vaalit 132 paikallaan, toiseksi tuli konservatiivinen ja EU-myönteinen Kansanrintama (82), kolmanneksi kristillinen ja EU-myönteinen Oma apu -puolue (33) neljänneksi venäläismyönteinen Oppositiblokki (29), viidenneksi populistinen Oleh Ljashkon radikaalipuolue (22) ja kuudenneksi Julia Tymošnenkon johtama Eurooppa-myönteinen Yleisukrainalainen liitto ”Isänmaa” (19). Näiden puolueiden ehdokkaiden lisäksi valittiin kymmenen kansanedustajaa neljästä pienpuolueesta 198 yksittäisestä vaalipiiristä sekä yhteensä 96 kansanedustajaa, jotka kampanjoivat puolueyhdistä riippumattomasti. Naisia on kansanedustajista 47, eli n. 11 % ja hieman enemmän kuin viimeksi. Parlamentin puhemiehenä toimii Petro Porošenkon blokkaa edustava Volodymyr Groysman.

Tarkkailijoiden raportti (dok.13641) oli varovaisen myönteinen. Ukraina sai tunnustuksen siitä, että se onnistui järjestämään kansainväliset standardit täyttävät vaalit erittäin vaikeassa sisäpoliittisessa tilanteessa. Vaalit sujuivat teknisesti hyvin ja yleisten periaatteiden mukaisesti. Pitkistä jonoista huolimatta äänestäminen ja ääntenlaskenta toimivat. Donetskin ja Luhanskin alueella kapinalliset yrittivät estää vaaleja, mutta osa vaalipaikoista onnistuttiin pitämään auki. Myös hallinnollisten resurssien väärinkäytöstapaukset pystyttiin estämään. Sisäisen tilanteen vuoksi vaalilakia muutettiin olennaisesti ennen vaaleja. Muutokset ovat välttämättömiä ja osa laajempaa lakireformiprosessia, jonka toivotaan jatkuvan. Myös vaalirahoitussääntöjä tulee uudistaa. Vaikka vaaleissa oli paljon hyviä puolia, haasteitakin oli: Levottomuudet varjostivat vaalikampanjointia, ja ehdokkaita uhkailtiin ja häirittiin. Median riippumattomuus ei myöskään toteutunut täysin, ja raportointi keskittyi lähinnä tiettyihin ehdokkaisiin. Tataari- ja romanivähemmistöt raportoivat heihin kohdistuvista hyökkäyksistä mutta kielikeskustelu oli maltillisempi edellisiin vaaleihin verrattuna.

EN:n yleiskokouksen tarkkailu toteutettiin yhteistyössä Etyjin yleiskokouksen kanssa. Etyjin yleiskokouksen valtuuskuntaan kuuluivat ed. Kauma, Soukola ja Nauclér. Etyjin ODIHR oli lähettänyt 80 pitkäaikaista vaalitarkkailijaa, jotka olivat maassa 25.9–4.11.2014.

4.11 Venäjä

Jäsenyys Euroopan neuvostossa on ehdollinen. Liittyessään Euroopan neuvostoon kaikki jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ylikansallisen valvonnan ihmisoikeuksien loukkausten ollessa kyseessä. Väkivallan käyttöä ei missään tapauksissa voida hyväksyä ja Euroopan ihmisoikeussopi-muksessa kirjatut ihmisoikeudet ja vapaudet on turvattava.

Neuvostoliiton presidentti Gorbatšov puhui yleiskokouksessa kesällä 1989 ja Venäjä haki EN:n jäsenyyttä 1992. Tšetšeniän kriisi johti jäsenyyttutkinnan keskeyttämiseen helmikuussa 1995. Venäläisten joukkojen alettua vetäytyä Tšetšeniasta yleiskokous käynnisti syyskuussa 1995 käsittelyn uudelleen. Yleiskokouksen myönteinen päätös, jossa yleiskokous suosittelee EN:n ministerikomitealle Venäjän kutsumisen jäseneksi, syntyi yhdeksän tunnin keskustelun tuloksena. Suomen valtuuskunta tuki yksimielisesti Venäjän jäsenyyttä. Luettelo Venäjälle asetetuista jäsenyysehdoista on pitkä ja velvoittava. EN:n ministerikomitean päätöksessä jäsenyydestä toistetaan jäsenyysehdot ja vaadittavat uudistukset. Venäjä liittyi Euroopan neuvostoon helmikuussa 1996 ja on ollut liittymisestä lähtien yleiskokouksen jäsenvelvoitteiden seurannan (monitoroinnin) kohteena. Yleiskokouksen edellä mainittu lausunto ja ministerikomitean päätöslauselma muodostavat yhdessä yleiskokouksen Venäjän jäsenvelvoitteiden seurannan ”tiekartan”. Tämän lisäksi työssä seurataan oikeusvaltioperiaatteiden noudattamista parlamentti- ja presidentinvaaleissa, ja EN:n muiden valvontamekanismien (EIT, CPT, ECRI, Ihmisoikeusvaltuutetun työ ym.) työn tuloksia.

Monitorointikomitea on laatinut neljä maa-raporttia jäsenvelvoitteiden ja -sitoumusten noudattamisesta Venäjällä (1999, 2002, 2005, 2012). Yleiskokouksen valtuuskunnat ovat tarkkailleet parlamenttivaaleja 2003, 2007 ja 2011 sekä presidentinvaaleja 2004, 2008 ja 2012. Yleiskokous on myös erikseen ja osana monitorointia käsitellyt yksittäisiä oikeustapauksia (mm. Grigory Pasko, Pichugin, Lebedev ja Hodorkovski, Magnitski) ja alueita (Kaliningrad, Venäjän Pohjois-Kaukasia). Yleiskokous on myös käsitellyt Venäjän uskontolakia 2002 sekä Venäjän ja Georgian välisen sodan vaikutuksia.

Vuoden ensimmäisessä istunnossa tammi-kuussa yleiskokous hyväksyi raportin *Sergei*

Magnitskin tapauksesta (dok.13356). Venäläinen asianajaja Magnitski toimi lakitoimisto Hermitage Capital Managementin veroasiantuntijana, paljasti korruptiovyöhydin Venäjän keskushallinnossa ja tuomittiin verorikoksesta. Vankilassa tapahtuneen pahoinpitelyn seurauksena hän menehtyi marraskuussa 2009. Raportissa selostetaan eri osapuolten näkökulmia tapahtumiin, jotka johtivat Magnitskin kuolemaan. Tapaus on osa laajempaa tarvetta korruptionvastaiseen työhön Venäjällä. Raportti pyrkii valaisemaan eri virkamiesten osallisuutta tapaukseen, sekä nostamaan esille yksilön suojelun tarpeen valtion virkamiesten laittomia toimia vastaan. Yleiskokous korostaa, että rankaisemattomuutta ja korruptiota tulee torjua ja ilmiantajia suojella. Korruptio ehkäisee investointeja. Korruptiota voidaan torjua kahdella tavalla: korruptioon syyllistyvän pitää pelätä tulevansa paljastetuksi ja siihen syyllistynyt pitää tuomita ja rangaista teostaan.

Päätöslauselmassa 1966 (2014) yleiskokous kehottaa Venäjää tutkimaan korruptiosta syytettyjen henkilöiden väliset yhteydet ja auttaa rahanpesututkinnan avanneiden maiden (mm. Suomen) viranomaisia. Venäjän tulee selvittää vankilassa sattuneet Magnitskin kuolemaan johtaneet tapahtumat ja saattaa syylliset oikeuteen. Venäjän vastaperustettu vankiloiden valvontaelin saa kiitosta. Korruption vastaisia toimia on tehostettava mm. lisäämällä avoimuutta. Yleiskokous seuraa reformien kehittymistä ja harkitsee USA:n tapaan kohdennettujen vastatoimien ehdottamista (matkustuskielto, pankkivarojen jäädyttäminen) viimeisenä keinona ellei edistystä tapahdu. Yleiskokous kehottaa ministerikomiteaa selvittämään kansainvälisen yhteistyön tehostamista veronkierrosta saatujen varojen selvittämiseksi, sekä osallistamaan Venäjä selvitystyöhön syyllisten saattamiseksi oikeuteen (*suositus 2031* (2014)).

Vastalauseena Krimin valtaukselle yleiskokous sai käsiteltäväksi kaksi jäsenaloitetta (dok. 11703 ja 12014), jossa esitettiin Venäjän valtuuskunnan valtakirjojen jäädyttämistä menettelytapasääntöjen 8.2. ja 9 (Rule 8.2. ja Rule 9) perusteella. Yleiskokous päätti 10.4.2014 äänin 145–21 rangaista Venäjää sen toiminnasta Ukrainassa poistamalla äänioikeuden yleiskokouksessa vuoden 2014 loppuun asti. Lisäksi Venäjän valtuuskunta ei saa osallistua puheenjohtajiston, poliittisten ryhmien puheenjohtajien tai pysyvän komitean

kokouksiin tai EN:n vaalitarkkailuihin. Päätös ei estä Venäjän osallistumisen parlamentaarisen yleiskokouksen kokouksiin eikä vaikuta toimintaan EN:n ministerikomiteassa. Venäjän valtuuskunta ei osallistunut keskusteluihin. *Päättöslauselman 1990* (2014) (dok.13483) mukaisesti tilanne arvioidaan uudelleen, ellei Venäjä ryhdy toimenpiteisiin tilanteen rauhoittamiseksi ja Krimin palauttamiseksi. Tammikuussa 2015 kaikkien valtuuskuntien valtakirjat tarkistetaan uudelleen.

Yleiskokous on neljä kertaa aikaisemmin keskustellut Venäjän valtuuskunnan valtakirjojen jäädyttämisestä eli vuosina 2000, 2001, 2008 ja 2009.

Yleiskokouksen presidentti Anne Brasseur (lib., Luxemburg) tapasi duuman puhemiehen Naryshkinin Pariisissa syyskuussa puheenjohtajien komitean kokouksen yhteydessä. Marraskuussa EN:n yleiskokouksen poliittisten ryhmien puheenjohtajat kokoontuivat Moskovassa. Ohjelmassa oli tapaaminen Naryshkinin kanssa. Komitealla ei ole muodollista päätösvaltaa.

Ulkosuhteet

Yleiskokouksen ulkosuhteet muodostuvat yhteistyöstä ei-jäsenmaiden kanssa sekä muiden kansainvälisten järjestöjen ja toimijoiden kanssa.

Kaikki Euroopan maat lukuun ottamatta Valko-Venäjää ja Kosovoa ovat EN:n jäseniä. Yleiskokouksen tarkkailijamaat ovat Israel (1957), Kanada (1997) ja Meksiko (1999). Yleiskokouksen tarkkailijamaat osallistuvat sekä täysistuntoetta komiteatyöskentelyyn sovittujen sääntöjen mukaisesti. Yleiskokouksen poliittinen komitea vastaa suhteista ja yhteistyöstä eurooppalaisten ei-jäsenmaiden sekä muiden maiden kanssa. Kertomusvuonna komitea on keskustellut yhteistyöstä näiden maiden kanssa ja suhteiden kehittämistä, mutta yleiskokous ei ole hyväksynyt mitään koskevia raportteja. Lähialueella sijaitsevien maiden kanssa yleiskokouksella on yhteistyötä demokratiakumppanuusohjelman puitteissa.

5.1 Demokratiakumppanit

Yleiskokouksella on loppuvuonna kolme demokratiakumppania. Marokolle ja Palestiinalle myönnettiin status vuonna 2011. Keväällä 2014 demokratiakumppaniksi hyväksyttiin Kirgisia ensimmäisenä Keski-Aasian maana.

5.1.1 Palestiina

Palestiinalle myönnettiin yleiskokouksen demokratiakumppanuusasema loppuvuonna 2011. Yleiskokous oli jo aikaisemmin todennut, että kumppanuusstatuksen myöntämisellä ei oteta kantaa Palestiinan valtion tunnustamiseen, ja että nämä kaksi kysymystä ovat erillään toisistaan. Demokratiakumppanuusasema velvoittaa Palestiinan lakiasäätävää neuvostoa edistämään aktiivisesti demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta. Näillä toimilla katsotaan olevan myönteinen vaikutus koko alueen rauhanomaiselle kehitykselle. Pales-

tiin edustajat ovat osallistuneet säännöllisesti ja aktiivisesti yleiskokouksen istuntoihin.

Palestiinan demokratiakumppanuuden ensimmäisessä arviointiraportissa (dok.13382) kritisoidaan lakiasäätävän neuvoston reformin hitautta. Demokraattisesti valitun lainsäädännöllisen toimielimen puuttuminen on vakava epäkohta valtiollisissa rakenteissa. Sisäinen jakautuneisuus ja Israelin miehitys ovat hidastaneet uudistuksia ja estäneet velvoitteiden täytäntöönpanoa. EN:n ja Palestiinan tulisi suunnitelmien mukaisesti aloittaa yhteistyö oikeuslaitoksen uudistamiseksi, hyvän hallintotavan edistämiseksi ja ihmiskauden estämiseksi. Suurimmat esteet demokratian tiellä ovat Israelin miehitys sekä se, että Hamas ei kunnioita Palestiinan sisäisiä sovintoon tähtäviä sopimuksia. Palestiinasta tuli EN:n demokratiakumppani vuonna 2011. *Päätöslauseelmassa 1969 (2014)* yleiskokous kehottaa Palestiinan johtoa varmistamaan demokraattisesti toimivan lainsäädännöllisen toimielimen toimivuus, jotta voidaan järjestää vaalit ja aloittaa työ riippumattoman oikeuslaitoksen, hyvän hallinnon ja lakireformien toteuttamiseksi. Ihmiskauppa ja perheväkivalta tulee torjua. Yleiskokous tuomitsee Hamaksen toteuttamat kuolemantuomiot. Yleiskokouksen poliittinen komitea seuraa tilannetta. Seuraava arviointiraportti laaditaan vuonna 2016.

5.1.2 Marokko

Toinen demokratiakumppanimaa Marokko on osallistunut aktiivisesti yleiskokouksen istuntoihin ja ottanut kantaa erityisesti Välimerialuetta koskeviin raportteihin. Raportti Länsi-Saharan konfliktista liittyy läheisesti demokratiavelvoitteisiin. Kiista itsenäiseksi julistautuneen Länsi-Saharan ja Marokon välillä on jatkunut yli 40 vuotta. Yleiskokous käsitteli raporttia *Parlamentaarinen panos Länsi-Saharan konfliktin ratkaisemiseksi* (dok.13526). Valmistelun yhteydessä poliit-

tinen komitea järjesti useita kuulemistilaisuuksia. Tammikuussa komitean kuultavina oli kansalaisjärjestöjen edustajia El Aaiúnin ja Tindoufin kaupungista. He olivat Abadila Essamlali (President of the ARRAI Association, El Aaiún), Abdellah Elharich (Secretary General of the Saharawi Association for democracy and social justice (MINBAR), El Aaiún), El Ghalia Djimi (Vice-President of the Sahrawi Association for the victims of grave human rights violations, ASVDH, El Aaiún), Fatimetou Moustapha Saleh (member of the National Council of the Association of the families of Sahrawi prisoners and disappeared persons, AFAPREDESA, Tindouf). Huhtikuussa komitean vieraana olivat Royal Advisory Council for Saharan Affairs (CORCAS) -pääsihteeri Maouelainin Ben Khalihanna Maoulainin sekä Khatri Adduh, President of the Saharawi National Council.

Käsittelyn päätteeksi yleiskokous hyväksyi *päätöslauselman 2004* (2014), jossa korostetaan, että Marokon demokratiakumppanuus edellyttää pysyvää ratkaisua YK:n valvonnassa olevan ei-itsehallinnollisen Länsi-Saharan oikeudellisen aseman määrittämiseksi. YK:n erikoislähettilään James Bakerin suunnitelman pohjalta käydyt neuvottelut alueen osittaisesta itsehallinnosta eivät ole edenneet. YK:n rauhanturvaoperaatio MINURSO jatkuu. Mielenosoitukset Länsi-Saharan epävirallisen pääkaupungin El Aaiúnin lähellä vuonna 2013 johtivat pidätyksiin ja vangitsemisiin. Yli 100 000 pakolaisen tilanne Algerian Tindoufin pakolaisleirillä huolestuttaa. Aidon vuoropuhelun puuttuminen Marokon ja alueen edustajien (ml. Polisario-itsenäisyysliike) välillä vaikeuttaa ratkaisua. Marokon on panostettava väestön kulttuuri- ja ihmisoikeuksien edistämiseen ja väitettyjen ihmisoikeusloukkauksien selvittämiseen. YK:n erityislähettilään raportti julkaistiin syksyllä 2014. Yleiskokous edellyttää Marokon jatkavan poliittisia neuvotteluja kiistan osapuolten (ml. Polisario ja Algeria) kanssa YKTN 2152 (2014) -päätöslauselman pohjalta tavoitteena pysyvä rauhanomainen ratkaisu, joka turvaa asukkaiden perus- ja ihmisoikeuksia sekä huomioi länsisaharalaisten itsemääräämisoikeuden. Marokon poliisin väitetyt ihmisoikeusloukkauksia on tutkittava. Polisariota ja Algerian on sallittava UNHCR:n pääsy Tindoufin pakolaisleirille ihmisoikeus- ja humanitaarisen tilanteen selvitt-

tämiseksi yhdessä alueen kansalaisjärjestöjen ja Algerian parlamentin kanssa. Yleiskokous arvioi Marokon toimia Länsi-Saharassa demokratiakumppanuuden seuraavassa seurantaraportissa 2015.

5.1.3 Kirgisia

EN:n perustuslakiasiantuntijoiden toimikunta (Venetsian toimikunta) avusti Kirgisiaa uuden perustuslain laadinnassa vuonna 2010. Kirgisia oli liittynyt Venetsian toimikuntaan vuonna 2004. Tämän yhteistoiminnan myötä myös poliittiset yhteydet Euroopan neuvostoon lisääntyivät. Kutsu Kirgisiassa 30.10.2011 pidettyjen presidentinvaalien tarkkailuun on nähtävä näiden tapahtumien kulkua vasten. Joulukuussa 2011 Kirgisia jätti hakemuksen demokratiakumppanuusasetaman saamisesta parlamentaarisessa yleiskokouksessa.

Yleiskokouksen poliittinen komitea on seurannut kehitystä. Vuoden 2010 vallanvaihdoksen jälkeen Keski-Aasian köyhimmässä maassa Kirgisiassa järjestettiin parlamentti- ja presidentinvaalit ja hyväksyttiin uusi perustuslaki. Hallitus erosi vuonna 2012 korruptiosyytösten takia, ja kuolemanrangaistus poistettiin vuonna 2007. Vuonna 2011 Kirgisia anoi demokratiakumppanuutta, ja kertomusvuonna yleiskokous päätyi esittämään kumppanuusasetaman myöntämistä Kirgisialle demokraattisten toimintamallien käyttöön ottamisen tukemiseksi ja omaksumiseksi. Kirgisian parlamentin puhemies Asilbek Jeenbekov oli kesäkuussa poliittisen komitean kuultavana.

Päätöslauselmassa 1984 (2014) (dok.13461) todetaan yleiskokouksen edellyttävän, että oikeudellisia ja institutionaalisia reformeja on jatkettava EN:n periaatteiden mukaisesti. Lisätoimia tarvitaan oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi (mm. oikeuslaitoksen riippumattomuuden turvaamiseksi, korruption kitkemiseksi, vähemmistöjen oikeuksien turvaamiseksi). Perustuslakia, vaalilainsäädäntöä ja vaalikäytäntöjä sekä paikallishallintoa tulee kehittää. Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset on turvattava. Koulutusjärjestelmää, tasa-arvoa ja naisten osallistumista päätöksentekoon on edistettävä. On myös panostettava korruption torjumiseen, oikeuslaitoksen riippumattomuuden varmistamiseen ja rankaisemattomuuteen puut-

tumiseen. Demokratia vahvistetaan avoimilla vaaleilla, niiden riippumattomalla tarkkailulla sekä demokratiakasvatuksella. Yleiskokous seuraa reformien etenemistä.

5.2 Välimeri-alue ja Lähi-itä

Yleiskokous seuraa poliittista kehitystä alueella ja pyrkii edistämään oikeusvaltioperiaatteiden ja demokratian toteutumista myös oman alueensa ulkopuolella. Demokratian tila Välimeren eteläpuolella sijaitsevilla maissa vaikuttaa eri lailla Euroopan maihin ja haastaa demokraattisia käytäntöjä ja ihmisoikeuksien noudattamista. Välimeren alueella on 21 maata, joista 13 on EN:n jäseniä; Israel on EN:n tarkkailija, Marokko ja Palestiina ovat yleiskokouksen demokraattikumppanuuksia (ks. luku 5.1). Yleiskokouksella on myös säännöllisiä kontakteja Egyptin ja Libyan kanssa.

Poliittinen komitea on vastuussa yleiskokouksen ulkosuhteista. Komitealla on Lähi-itää käsittelevä alakomitea, joka vieraili Gazan alueella loppuvuonna 2014. Vierailu valmisteltiin yhdessä Israelin tarkkailijavaltuuskunnan ja Palestiinan demokraattikumppanuuksivaltuuskunnan kanssa.

Välimeren yli on jo vuosia tullut yhä enemmän sotaa, taloudellista kurjuutta ja poliittista epävakautta pakenevia siirtolaisia ja pakolaisia. Eurooppaan luvatta pyrkivien maahantulijoiden lisääntyvästä määrästä on tullut eräs suurimmista haasteista. Yleiskokous on kahdessa raportissa tarkastellut aihetta erityisesti ihmisoikeuksien ja humanitaarisesta näkökulmasta.

Raportissa ”*Välimerelle kuolemaan jätetyt*”: toimet ja reaktiot (dok.13532) on tutkittu Välimerellä vuonna 2011 hukkuneiden pakolaisen tragedian syitä ja seurauksia. Raportissa todetaan, että tilanne olisi vältetty toimivalla viranomaisyhteistyöllä ja vastuunkannolla. Uusia hukkumisia ei toimenpiteistä huolimatta ole voitu estää. Tarvitaan enemmän kansainvälistä yhteistyötä ja parannuksia, jotka liittyvät vastuunjakoon, yksityis-alusten etsintäedellytyksiin, palautuskiellon kunnioittamiseen, sekä kuolleiden jäljentämiseen ja merenkulun valvontaan. Päätöslauselmassa 1999 (2014) yleiskokous kiteyttää kantansa toteamalla, että Välimeren vuoden 2011 hukkumistragedian kaltaisten tapahtumien estämiseksi yleiskokous edellyttää toimia pakolaisten perusoikeuksien edistämiseksi sekä parannuksia rajavalvontaan.

Tarvitaan selkeitä pelastusstandardeja ja toimivia valvontamekanismeja, ja push-back-toimista tulee luopua. Palautuskielto on ehdoton pelastusoperaatioissa, ja EU:n, Naton ja Kansainvälisen siirtolaisjärjestön (IMO) tulee tarkistaa sisäisiä prosessejaan. Suosituksessa 2046 (2014) yleiskokous kehottaa ministerikomiteaa laatimaan asiasta esitutkimuksen ja pohtimaan sen tuloksia yhdessä yleiskokouksen kanssa. Tavoitteena on antaa EU:lle suosituksia vastuun jakamisesta.

Italia on yksi eniten laittomasta maahanmuutosta kärsivistä maista. Raportissa *Eteläisen Välimeren maiden jännitteiden seurauksena Italian rannikolle saapuneiden laittomien siirtolaisten suuri määrä* (dok.13531) tutkittiin, miten läpikulkumaa Italia pärjää meriteitse saapuvan suuren pakolais määrän kanssa. Erityistä huomiota kiinnitettiin ihmisoikeussitoumusten huomioimiseen, voimassa olevaan lainsäädäntöön sekä heikossa asemassa olevien siirtolaisten tilanteeseen. Raportissa todetaan, että maahanmuuttopolitiikan kehittäminen tulee olla Italian poliittisen agendan keskiössä, jotta Euroopan rajojen suojele toteutuisi. *Päätöslauselmassa 2000* (2014) kehoitetaan Italiaa panostamaan suuren pakolais määrän hallintaan kehittämällä vastaanottokäytäntöjä, tunnistamistyökaluja ja siirtolaisten liikkumisen seuranta. Tarvitaan avoimia prosesseja. Heikossa asemassa olevien tilanne tulee huomioida. Muiden maiden tulisi tukea Italiaa ja panostaa EU:n sisäisten prosessien muuttamiseen. *Suosituksessa 2047* (2014) yleiskokous kehottaa ministerikomiteaa pohtimaan rankaisumekanismeja salakuljettajille ja avaamaan keskustelu Dublin-sääntöjen ja niiden täytäntöönpanon tarkistuksesta.

Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen, ihmisoikeuksien tasa-arvoista toteutuminen naisten osalta kaikilla yhteiskunnan aloilla ja kaikkinaisten naisten syrjinnän poistaminen kuuluvat Euroopan neuvoston toiminnan tavoitteisiin. Kansainväliset sopimukset velvoittavat myös valtioita naisten aseman määrätietoiseen parantamiseen eri elämäntilanteilla. Yleiskokous on kertomusvuoden raportissa (dok.13596) tutkinut toimia, joilla voisi edistää naisten oikeuksia Välimeren alueella lisäämällä yhteistyötä. Kolme vuotta arabikevään jälkeen naisten asema ja sen kehitys vaihtelevat suuresti alueen maissa kuten yleinen poliittinen tilannekin. Raportissa on analysoitu tilannetta Algeriassa, Egyptissä, Libyassa, Maro-

kossa ja Tunisiassa. Tunisiassa ja Marokolla on mahdollisuus tulla modernisaation esimerkeiksi, jotka osoittavat että muslimimaat voivat edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa luopumatta kulttuurisista ja uskonnollisista juuristaan. Libyassa, Egyptissä ja Algeriassa tilanne on vaikeampi. Naisten aseman parantamisen tulisi olla osa kaikkia alueella toteutettavia projekteja. Sukupuolten välinen tasa-arvo kertoo maan yleisestä demokratisaatiosta. Tunisia ja Egypti ovat lisänneet sukupuolten välisen tasa-arvon perustuslakeihinsa vuonna 2014, mutta sen toteutus vaatii kuitenkin toimenpiteitä kaikissa alueen maissa. Yleiskokous korostaa, että naisten oikeudet on taattava myös perintöä, perhettä, lasten huoltajuutta ja avioeroa koskevilla laeilla sekä oikeuspalveluiden saavuudessa. Naisiin kohdistuvaan väkivaltaan on puututtava kokonaisvaltaisella otteella. Tavoitteiden saavuttamiseksi kansalaisyhteiskuntaa on tuettava sekä lisättävä naisten edustusta politiikassa, oikeuslaitoksessa, mediassa sekä poliisivoimissa. Yhteistyötä EN:n kanssa on syvennettävä. *Päätöslauselmassa 2012* (2014) todetaan, että naisten aseman parantamisen tulisi olla osa kaikkia alueella toteutettavia projekteja. Ministerikomitealle osoitetussa *suosituksessa 2053* (2014) kehoitetaan lisäämään yhteistyötä EN:n ja erityisesti Venetsian komission kanssa ja siinä sukupuolten välisen tasa-arvon ja Istanbulin sopimuksen toivotaan olevan keskeisiä.

Yleiskokous keskusteli vuonna 2013 paljon Syyrian tilanteesta ja erityisesti pakolaisongelmasta. Tammikuun raportissa *Syyrian pakolaiset: miten järjestää ja tukea kansainvälistä avustustoimintaa* (dok.13372) palattiin aiheeseen. Raportissa todetaan, että jo 2,2 miljoonaa ihmistä, joista puolet lapsia, on paennut Syyrian konfliktia. Yli 6 miljoonaa ihmistä on avun tarpeessa ja reilu 4 miljoonaa elää evakossa Syyrian sisällä. Turkki, Jordania, Libanon ja Irak saavat kiitosta pakolaisten vastaanottamisesta, mutta tilanne on kestävä. Tilanteen pitkittyminen, pakolaisleirien epäinhimilliset olosuhteet sekä naiseen ja lapsiin kohdistuva väkivalta edellyttävät pikaisia toimia. Raportissa mm. Saksa, Ruotsi ja Ranska saavat kiitosta päätöksistään vastaanottaa lisää pakolaisia, mutta kaikkien tulisi tehdä enemmän humanitaarisen katastrofin lievittämiseksi. *Päätöslauselmassa 1971* (2014) yleiskokous toivoo rauhanneuvottelujen johtavan kestäväan ratkaisuun

viipymättä n. 2,2 miljoonaa maasta paenneen tilanteen normalisoimiseksi. Alueen maiden avustustoiminta saa kiitosta, mutta pakolaisleirien epäinhimillisiin oloihin sekä naisten ja lasten vaikeaan tilanteeseen tulee puuttua. Yleiskokous kehottaa jäsenmaita myöntämään väliaikaiset oleskeluluvat syyrialaispakolaisille ja auttamaan alueen maita hädän lievittämiseksi.

Toukokuussa poliittinen komitea järjesti konferenssin uskonnon- ja uskonvapaudesta Lähi-Idässä ja Välimeren eteläosissa ja erityisesti kristillisten yhteisöjen turvallisuudesta ("Freedom of religion or belief in the Middle East and the Southern Mediterranean"). Konferenssi oli osa EU:n ja EN:n yhteistä ohjelmaa "Demokratisten uudistusten vahvistaminen eteläisillä alueilla". Ateenassa järjestetyn tilaisuuden avasivat Vangelis Meimarakis, Kreikan parlamentin puhemies; Anne Brasseur, Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtaja; Constantinos Arvanitopoulos, Kreikan koulutuksen ja uskonnollisten asiain ministeri sekä Theodora Bakoyannis, Kreikan EN-valtuuskunnan puheenjohtaja. Puhujina oli uskonnollisia johtajia kuten Aleksandrian Patriarkka ja Koko Afrikan Paavi Theodoros II sekä Beirutin arkkipiispa, Mor Clemis Daniel Kourieh. Lisäksi kuultiin akateemisia asiantuntijoita, mm. islamin tutkimuksen ja iranistiikan opettajaa Evangelos Venetista Leidnin yliopistosta. Tapahtumaan osallistui edustajia Algeriasta, Jordaniasta, Libanonista, Marokosta, Tunisiasta, Palestiinasta sekä Egyptistä.

5.3 Yhteistyö muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa

Poliittisen komitean ulkosuhteita käsittelevä alkomitea vastaa yhteistyöstä muiden kansainvälisten järjestöjen ja toimijoiden kanssa.

EN:n ja YK:n välinen yhteistyö on jatkunut 1950-luvulta lähtien asioissa, jotka ovat molempien kiinnostuksen kohteena. Euroopan neuvostolla on tarkkailijan asema YK:n yleiskokouksen istunnoissa. Yleiskokous on useasti aikaisemmin ilmaissut tukensa YK:n vuosittain asetettujen tavoitteiden toteutumiseksi. Tuoreimmassa raportissa *Lisätoimia maailmanlaajuisen eriarvoisuuden torjumiseksi: Euroopan panos YK:n vuosittain asetettujen tavoitteiden edis-*

tymiseksi (dok.13368), todetaan, että edistyksistä huolimatta osa vuodelle 2015 asetetuista YK:n vuosituhattavoitteista uhkaa jäädä toteuttamatta. Yleiskokous kiinnittää erityistä huomiota lasten ja äitien kuolleisuuden poistamiseen, peruskoulutuksen ja -terveydenhuollon saatavuuden parantamiseen sekä HIV:n/aidsin torjuminen. Euroopan maiden tulisi edesauttaa vuosituhattavoitteiden saavuttamista panostamalla erityisesti eriarvoisuuden poistamiseen, hyvään hallintoon, korruption ja perheväkivallan torjumiseen ja kestäväan kehitykseen. Vuoden 2000 asetettujen YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä edellyttää siis paljon toimenpiteitä. Yleiskokouksen kannanotot on kirjattu päätöslauselmaan 1975 (2014).

Euroopan neuvostolla ja *Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestöllä* (Etyj) on toimintaa monilla yhteisillä alueilla, ja yhteydenpito on ollut säännöllistä. Toukokuussa Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen presidentti Ranko Krivokapić osallistui pysyvän komitean kokoukseen, jossa keskusteltiin ajankohtaisesti Ukrainan tilanteesta. Krivokapić, joka on Montenegron parlamentin puhemies, on ehdottanut Etyjin ja EN:n yleiskokouksien yhteistyön tiivistämistä jäsenmaiden avustamiseksi demokratiakehityksessä. Näkyvin yhteistyömuoto on vaalitarkkailu. Yhteistyötä on myös ollut Etyjin ja Venetsia-toimikunnan välillä.

Yleiskokous on pitkään seurannut *Euroopan jälleerakennus- ja kehityspankin (EBRD)* työtä. EBRD toimii Keski- ja Itä-Euroopan maissa, jotka ovat siirtymässä markkinatalouteen ja noudattavat monipuoluedemokratiaa. Tuoreimmassa raportissa (dok.13594) pankin toiminnasta 2013–2014 todetaan, että moni EBRD:n toimintamaa ei ole vielä sitoutunut jälkimmäiseen. Demokratian ja laillisuusperiaatteen kehitys on läheisesti yhteydessä markkinatalouden kehitykseen, ja siten demokratian edistämisen ja seuraamisen pitää olla keskeinen osa EBRD:n työtä. EBRD on tällä hetkellä suurin yksittäinen investoija toiminta-alueellaan. EN:n ja EBRD:n vuonna 1992 sopiman yhteistyön erityisesti demokratian tilan seurannassa ja toisaalta EBRD:n toiminnan läpinäkyvyyden toivotaan vahvistuvan. Talouskriisi, poliittisen tahdon puute rakenteellisten

uudistusten tekemiseen sekä Ukrainan ja Venäjän välinen konflikti ovat vaikuttaneet kielteisesti siirtymäalueen talouksiin. Työttömyys ja tiukat säästötoimet (austerity) ovat murentaneet kansan tukea markkinuudistuksille. Samalla demokratian kannatus voi heiketä. EBRD:n toimialueen ulottaminen Välimeren itä- ja länsialueille (nk. SEMED-maat) on ollut tuloksekasta ja yleiskokous kannustaa toiminnan laajentamiseen keskittymällä kuitenkin edelleen alkuperäiseen kohdealueeseen. Ukrainassa EBRD:llä on mahdollisuus keskeisesti tukea kehitystä. EU:hun liittyneiden kohdemaiden odotetaan hiljalleen irtautuvan tuen piiristä. Poliittisen ja taloudellisen ulottuvuuden lisäksi EBRD on valinnut kolmanneksi painopisteekseen globaaleihin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja energianiuukkuuteen, tarttumisen. *Päätöslauselmassa 2017* (2014) muistutetaan siitä, että demokratian ja laillisuusperiaatteen kehitys on läheisesti yhteydessä markkinatalouden kehitykseen, ja siten demokratian edistämisen ja seuraamisen pitää olla keskeinen osa EBRD:n työtä. Vastaavasti EBRD:n työssä pitää arvioida myös sen poliittista ulottuvuutta. EN:n ja EBRD:n yhteistyön ja toisaalta EBRD:n toiminnan läpinäkyvyyden toivotaan vahvistuvan.

Euroopan neuvoston kehityspankin (Council of Europe Bank, CEB) haasteet tukevat jäsenmaiden sosiaalisia projekteja. Yleiskokous toteaa raportissaan (dok.13513), että EN:n kehityspankin rooli jäsenmaiden sosiaalisten projektien tukijana korostuu talouskriisissä. Nykyprojektit keskittyvät työllisyyden tukemiseen. Pankki on onnistunut sopeutumaan haastaviin aikoihin, ja se on keskittänyt toimintaansa kiireisimpiin kohteisiin. Silti toimintaa voidaan edelleen vahvistaa laajentamalla toimintaympäristöä ja keskittymällä Kaakkois-Eurooppaan. Yhteistyötä parlamenttien ja EN:n välillä on kehitettävä, ja pankin tulee panostaa rakenteellisiin uudistuksiin, projektihallintaan ja näkyvyyteen. *Päätöslauselmassa 2007* (2014) sanotaan myös, että suhteita Euroopan neuvostoon tulee vahvistaa, investointitapoja tulee kehittää ja parlamentaarikot voisivat aktiivisemmin edistää maidensa projekteja. Uusi kehityssuunnitelma laaditaan vuosille 2014–2016.

EUROOPAN NEUVOSTON SUOMEN VALTUUSKUNTA
1.1.2014–28.9.2014

Puheenjohtaja
Maria GUZENINA
(sd)

Varapuheenjohtaja
Kimmo SASI
(kok)

JÄSENET

Antti KAIKKONEN
(kesk)

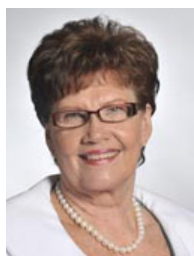

Pirkko MATTILA
(ps)

Anne-Mari VIROLAINEN
(kok)

VARAJÄSENET

Sirkka-Liisa ANTTILA
(kesk)

Riitta MYLLER
(sd)

Jaana PELKONEN
(kok)

Jouko SKINNARI
(sd)

Jussi HALLA-AHO
(ps)

SIHTEERISTÖ

Gunilla CARLANDER, kansainvälisten asiain neuvos,
valtuuskunnan sihteeri
Maria FAGERHOLM, kansainvälisten asiain sihteeri,
valtuuskunnan apulaissihteeri
Katja NOLVI, osastosihteeri,
valtuuskunnan avustaja

EUROOPAN NEUVOSTON SUOMEN VALTUUSKUNTA
10.9.2014 LÄHTIEN

Puheenjohtaja
Maria GUZENINA
(sd)

Varapuheenjohtaja
Kimmo SASI
(kok)

JÄSENET

Antti KAIKKONEN
(kesk)

Pirkko MATTILA
(ps)

Anne-Mari VIROLAINEN
(kok)

VARAJÄSENET

Sirkka-Liisa ANTTILA
(kesk)

Riitta MYLLER
(sd)

Jaana PELKONEN
(kok)

Jouko SKINNARI
(sd)

Mika RAATIKAINEN
(ps)

SIHTEERISTÖ

Gunilla CARLANDER, kansainvälisten asiain neuvos,
valtuuskunnan sihteeri

Maria FAGERHOLM, kansainvälisten asiain sihteeri,
valtuuskunnan apulaissihteeri

Katja NOLVI, osastosihteeri,
valtuuskunnan avustaja

EUROOPAN NEUVOSTON SUOMEN VALTUUSKUNTA
JÄSENYTYDET KOMITEOISSA 2014

Pysyvä komitea <i>Standing Committee</i>	Maria GUZENINA, jäsen Kimmo SASI, varajäsen
Poliittinen komitea <i>Committee on Political Affairs and Democracy</i>	Maria GUZENINA, jäsen Antti KAIKKONEN, varajäsen
Lähi-itää käsittelevä alakomitea <i>Sub-Committee on the Middle East</i>	Antti KAIKKONEN, jäsen
EN:n ulkosuhteita käsittelevä alakomitea <i>Sub-Committee on External Relations</i>	Antti KAIKKONEN, jäsen
OECD ja EBRD suhteita käsittelevä alakomitea <i>Sub-Committee on relations with the OECD and the EBRD</i>	-
Oikeudellisten ja ihmisoikeusasiain komitea <i>Committee on Legal Affairs and Human Rights</i>	Kimmo SASI, jäsen Antti KAIKKONEN, varajäsen
Ihmisoikeus-alakomitea <i>Sub-Committee on Human Rights</i>	Kimmo SASI, puheenjohtaja
Rikollisuutta ja terrorismin vastaista toimintaa käsittelevä alakomitea <i>Sub-Committee on Crime Problems and Fight Against terrorism</i>	Antti KAIKKONEN, jäsen
Oikeusvaltioperiaatetta pohtiva alakomitea <i>Sub-Committee on the Rule of Law</i>	Kimmo SASI, jäsen
Ihmisoikeustuomioistuimen tuomarien valintaa käsittelevä alakomitea <i>Sub-Committee on the Election of Judges to the ECHR</i>	Kimmo SASI (EPP/DC)
Sosiaali-, terveysasiain- ja kestävä kehityksen komitea <i>Committee on Social Affairs, Health and Sustainable Development</i>	Jouko SKINNARI, jäsen Sirkka-Liisa ANTTILA, varajäsen
Sosiaalinen peruskirja-alakomitea <i>Sub-Committee on the European Social Charter</i>	Jouko SKINNARI, jäsen
Ympäristö- ja energia-alakomitea <i>Sub-Committee on Environment and Energy</i>	Sirkka-Liisa ANTTILA, jäsen Jouko SKINNARI, varajäsen
Yleisen terveyden alakomitea <i>Sub-Committee on Public Health</i>	Sirkka-Liisa ANTTILA, jäsen

Siirtolais-, pakolais- ja evakkoasiainkomitea
Committee on Migration, Refugees and Displaced persons

Anne-Mari VIROLAINEN, puheenjohtaja
Jussi HALLA-AHO, varajäsen
30.6.2013 lähtien
Mika RAATIKAINEN, jäsen 29.9. lähtien

Vangitsemisasiointia pohtiva alakomitea

Mika RAATIKAINEN, jäsen
29.9. lähtien

Sub-Committee on Detention

Kotouttamisasiain alakomitea

Anne-Mari VIROLAINEN, jäsen

Sub-Committee on Integration

**Ulkoeurooppalaisten lähtö- ja läpikulkumaiden
kanssa tapahtuvan yhteistyön alakomitea**

Jussi HALLA-AHO, jäsen
30.6. saakka

*Sub-Committee on Cooperation with non European
Countries of Origin and Transit*

Mika RAATIKAINEN, jäsen
29.9. lähtien

Kulttuuri-, tiede-, koulutus- ja mediakomitea

Jaana PELKONEN, jäsen

Committee on Culture, Science and Education

Jouko SKINNARI, varajäsen

**Kulttuurin, monimuotoisuuden ja
perinnön alakomitea**

-

Sub-Committee on Culture, Diversity and Heritage

Media- ja tietoyhteiskunta-alakomitea

Jaana PELKONEN, jäsen

Sub-Committee on Media and Information Society

Nuoriso-, koulutus- ja urheiluasiain alakomitea

Jouko SKINNARI, jäsen

Sub-Committee on Education, Youth and Sport

Tasa-arvoasiain- ja syrjinnänvastainen komitea

Pirkko MATTILA, jäsen

Committee on Equality and Non-discrimination

Riitta MYLLER, varajäsen

Sukupuolten välistä tasa-arvoa pohtiva alakomitea

Riitta MYLLER, jäsen

Sub-Committee on Gender Equality

Vähemmistöoikeuksia pohtiva alakomitea

Pirkko MATTILA, jäsen

Sub-Committee on Rights of Minorities

Rasismia ja muukalaisvihaa pohtiva alakomitea

Riitta MYLLER, jäsen

Sub-Committee on Racism and Xenophobia

Pirkko MATTILA, varajäsen

Menettelytapasääntökomitea

-

Committee on Rules of Procedure and Immunities

Jäsenmaiden jäsenyysvelvoitteiden valvontakomitea

Maria GUZENINA (SOC) jäsen

Honouring of Obligations and Commitments by Member States

Kimmo SASI (EPP/CD) jäsen

EUROOPAN NEUVOSTON PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN VUONNA 2014 HYVÄKSYMÄT ASIAKIRJAT

3.1 Päätöslauselmat

Päätöslauselma ilmaisee yleiskokouksen jostakin asiakysymyksestä tekemän päätöksen, jonka yleiskokous on toimivaltainen panemaan täytäntöön, tai yleiskokouksen kannan, josta se yksin on vastuussa.

- Päätöslauselma 1966 (2014) Sergei Magnitskin surmaajien rankaisemattomuuden vastustaminen (dok.13356)
- Päätöslauselma 1967 (2014) Strategia rasismien ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi Euroopassa (dok.13385)
- Päätöslauselma 1968 (2014) Poliisivoimissa tapahtuvan rasismien torjuminen (dok.13384)
- Päätöslauselma 1969 (2014) Palestiinan kansalliskokouksen demokratiakumppanuuden arviointi (dok.13382)
- Päätöslauselma 1970 (2014) Internet ja politiikka: uuden tiedon ja viestintäteknologian vaikutukset demokratiaan (dok.13386)
- Päätöslauselma 1971 (2014) Syyriän pakolaiset: miten järjestää ja tukea kansainvälistä avustustoimintaa (dok.13372)
- Päätöslauselma 1972 (2014) Siirtolaiset: hyödyllinen lisä eurooppalaisissa vastaanottajamaissa (dok.13367)
- Päätöslauselma 1973 (2014) Maahanmuuttajiin kohdistuvat testit: kotouttamisen edistäjä vai este? (dok.13361)
- Päätöslauselma 1974 (2014) Ukrainan demokraattisten instituutioiden toimivuus (dok.13405)
- Päätöslauselma 1975 (2014) Lisätoimia maailmanlaajuisen eriarvoisuuden torjumiseksi: Euroopan pa-nos YK:n vuosittain asetettujen tavoitteiden edistymiseksi (dok.13368)
- Päätöslauselma 1976 (2014) Ilmastonmuutos: kehukset kansainväliselle sopimukselle vuonna 2015 (dok.13362)
- Päätöslauselma 1977 (2014) Energiasektorin monipuolistaminen kestävä kehityksen tärkeänä osana (dok.13366)
- Päätöslauselma 1978 (2014) Eurooppalaisen rajat ylittäviä televisiolähetyksiä koskevan yleissopimuksen uudistaminen (dok.13383)
- Päätöslauselma 1979 (2014) Kansainvälisten organisaatioiden vastuu ihmisoikeusloukkauksista (dok.13370)
- Päätöslauselma 1980 (2014) Tarve alentaa lapsiin kohdistuvien seksuaalisten hyväksikäyttöepäilyjen ilmoittamiskynnystä (dok.13430)
- Päätöslauselma 1981 (2014) Euroopan uhanalainen perintö (dok.13428)
- Päätöslauselma 1982 (2014) Euroopan ihmisoikeussopimus: tarve vahvistaa lainoppineiden koulutus-ta (dok.13429)
- Päätöslauselma 1983 (2014) Prostituutio, ihmiskauppa ja moderni orjuus Euroopassa (dok.13446)
- Päätöslauselma 1984 (2014) Demokratiakumppanuusaseman myöntäminen Kirgizialle (dok.13461)
- Päätöslauselma 1985 (2014) Kansallisten vähemmistöjen oikeudet ja tilanne Euroopassa (dok.13445)
- Päätöslauselma 1986 (2014) Käyttäjäsuoja ja turvallisuuden lisääminen kyberavaruudessa (dok.13451)
- Päätöslauselma 1987 (2014) Oikeus internetin saatavuuteen (dok.13434)
- Päätöslauselma 1988 (2014) Ukrainan tilanne: uhka demokraattisten instituutioiden toimivuudelle (dok.13482)

- Päätöslauselma 1989 (2014) Oikeus kansalaisuuteen ja kansalaisuutta koskevan sopimuksen täytäntöönpano (dok.13392)
- Päätöslauselma 1990 (2014) Parlamentaarisen yleiskokouksen Venäjän valtuuskunnan valtakirjojen uudelleenarviointi (dok.13483)
- Päätöslauselma 1991 (2014) Kiireellinen tarve puuttua jäsenmaiden kyvyttömyyteen tehdä yhteistyötä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kanssa (dok.13435)
- Päätöslauselma 1992 (2014) Alaikäisten suojeleminen lahkojen kohtuuttomuuksia vastaan (dok.13441)
- Päätöslauselma 1993 (2014) Kunnollista työtä kaikille (dok.13456)
- Päätöslauselma 1994 (2014) Pakolaiset ja oikeus tehdä töitä (dok.13462)
- Päätöslauselma 1995 (2014) Lapsiköyhyyden poistaminen Euroopassa (dok.13458)
- Päätöslauselma 1996 (2014) Siirtolaislapset: mitä oikeuksia 18-vuotiaana? (dok.13431)
- Päätöslauselma 1997 (2014) Siirtolaiset ja pakolaiset ja aidsin vastainen taistelu (dok.13391)
- Päätöslauselma 1998 (2014) Yhteistyön parantaminen kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden ja parlamenttien välillä tasa-arvo- ja syrjinnänvastaisissa asioissa (dok.13506)
- Päätöslauselma 1999 (2014) ”Välimerelle kuolemaan jätetyt”: toimet ja reaktiot (dok.13532)
- Päätöslauselma 2000 (2014) Eteläisen Välimeren maiden jännitteiden seurauksena Italian rannikolle saapuneiden laittomien siirtolaisten suuri määrä (dok.13531)
- Päätöslauselma 2001 (2014) Väkivalta mediassa ja sen välityksellä (dok.13509)
- Päätöslauselma 2002 (2014) Parlamentaarisen yleiskokouksen reformin täytäntöönpanon arviointi (dok.13528)
- Päätöslauselma 2003 (2014) Tavoitteena parempi demokratia Euroopassa: haasteiden kohtaaminen liittovaltiomallissa (dok.13527)
- Päätöslauselma 2004 (2014) Parlamentaarinen panos Länsi-Saharan konfliktin ratkaisemiseksi (dok.13526)
- Päätöslauselma 2005 (2014) Identiteetti ja monimuotoisuus interkulttuurisissa yhteiskunnissa (dok.13522)
- Päätöslauselma 2006 (2014) Siirtolaisten kotouttaminen Euroopassa: tarve ennakoivalle, pitkäaikaiselle ja globaalille politiikalle (dok.13530)
- Päätöslauselma 2007 (2014) Euroopan neuvoston kehityspankin haasteet (dok.13513)
- Päätöslauselma 2008 (2014) Euroopan julkishallinnon muutostila: ovatko julkiset palvelut uhattuina? (dok.13529)
- Päätöslauselma 2009 (2014) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen riippumattomuuden vahvistaminen (dok.13524)
- Päätöslauselma 2010 (2014) Lapsiystävällinen nuorten oikeus: retoriikasta todellisuuteen (dok.13511)
- Päätöslauselma 2011 (2014) Uusnatsismin ilmentymien vastustaminen (dok.13593)
- Päätöslauselma 2012 (2014) Naisten oikeudet ja mahdollisuudet yhteistyöhön Välimeren alueella (dok.13596)
- Päätöslauselma 2013 (2014) Laadun parantaminen ja hyvä hallinto koulutuksessa (dok.13585)
- Päätöslauselma 2014 (2014) Ammattikoulutuksen ja ammatissakouluttautumisen arvon nostaminen (dok.13590)
- Päätöslauselma 2015 (2014) Demokraattisten instituutioiden toiminta Georgiassa (dok.13588)
- Päätöslauselma 2016 (2014) IS-nimellä tunnetun terroristiryhmän aiheuttama uhka ihmiskunnalle: väkivalta kristittyjä ja muita uskonnollisia tai etnisiä yhteisöjä vastaan (dok.13618)
- Päätöslauselma 2017 (2014) Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) toiminta 2013-2014 (dok.13594)
- Päätöslauselma 2018 (2014) Yleiskokouksen jäsenveloitteiden seurannan tehostaminen (dok.13595)
- Päätöslauselma 2019 (2014) Jäsenveloitteiden ja -sitoumusten kunnioittaminen Albaniassa (dok.13586)
- Päätöslauselma 2020 (2014) Siirtolaislasten säilöönotto (dok.13597)

- Päätöslauselma 2021 (2014) Kohti optimaalista rintasyöpähoitoa läpi Euroopan (dok.13572)
- Päätöslauselma 2022 (2014) Yleissopimus tuomittujen siirtämisestä ja toimenpiteet sen väärinkäyttöä vastaan (dok. 13540)
- Päätöslauselma 2023 (2014) Euroopan kansalaisten hyvinvoinnin mittaaminen ja edistäminen (dok.13539)
- Päätöslauselma 2024 (2014) Sosiaalinen syrjäyttäminen – uhka Euroopan demokratioille (dok.13636)
- Päätöslauselma 2025 (2014) Pakolaisten uudelleensijoittaminen: solidaarisuuden edistäminen (dok.13460)
- Päätöslauselma 2026 (2014) Vaihtoehtoja Euroopan ala-arvoisille pakolaisten ja sisäisten pakolaisten-keskuksille (dok.13507)
- Päätöslauselma 2027 (2014) Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen tekijöihin keskittyvän työn avulla (dok.13634)

3.2 Suositukset

Suositus tarkoittaa esitystä, jonka yleiskokous tekee ministerikomitealle ja jonka täytäntöönpano ei kuulu yleiskokouksen vaan hallitusten toimivaltaan.

- Suositus 2031 (2014) Sergei Magnitskyn surmaajien rankaisemattomuuden vastustaminen (dok.13356)
- Suositus 2032 (2014) Strategia rasmin ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi Euroopassa (dok.13385)
- Suositus 2033 (2014) Internet ja politiikka: uuden tiedon ja viestintäteknologian vaikutukset demokratiaan (dok.13386)
- Suositus 2034 (2104) Maahanmuuttajiin kohdistuvat testit: kotouttamisen edistäjä vai este? (dok.13361)
- Suositus 2035 (2014) Ukrainan demokraattisten instituutioiden toimivuus (dok.13405)
- Suositus 2036 (2014) Eurooppalaisen rajat ylittäviä televisiolähetyksiä koskevan yleissopimuksen uudistaminen (dok.13383)
- Suositus 2037 (2014) Kansainvälisten organisaatioiden vastuu ihmisoikeusloukkauksista (dok.13370)
- Suositus 2038 (2014) Euroopan uhanalainen perintö (dok.13428)
- Suositus 2039 (2014) Euroopan ihmisoikeussopimus: tarve vahvistaa lainoppineiden koulutusta (dok.13429)
- Suositus 2040 (2014) Kansallisten vähemmistöjen oikeudet ja tilanne Euroopassa (dok.13445)
- Suositus 2041 (2014) Käyttäjäsuoja ja turvallisuuden lisääminen kyberavaruudessa (dok.13451)
- Suositus 2042 (2014) Oikeus kansalaisuuteen ja kansalaisuutta koskevan sopimuksen täytäntöönpano (dok.13392)
- Suositus 2043 (2014) Kiireellinen tarve puuttua jäsenmaiden kyvyttömyyteen tehdä yhteistyötä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kanssa (dok.13435)
- Suositus 2044 (2104) Lapsikäyhyyden poistaminen Euroopassa (dok.13458)
- Suositus 2045 (2014) Lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan torjuminen: päätetään ONE in FIVE -kampanja onnistuneesti (dok.13502)
- Suositus 2046 (2014) ”Välimerelle kuolemaan jätetyt”: toimet ja reaktiot (dok.13532)
- Suositus 2047 (2014) Eteläisen Välimeren maiden jännitteiden seurauksena Italian rannikolle saapuneiden laittomien siirtolaisten suuri määrä (dok.13531)
- Suositus 2048 (2014) Väkivalta mediassa ja sen välityksellä (dok.13509)
- Suositus 2049 (2014) Identiteetti ja monimuotoisuus interkulttuurisissa yhteiskunnissa (dok.13522)
- Suositus 2050 (2014) Euroopan julkishallinnon muutostila: ovatko julkiset palvelut uhattuina? (dok.13529)

Suositus 2051 (2014)	Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen riippumattomuuden vahvistaminen (dok.13524)
Suositus 2052 (2014)	Uusnatsismin ilmentymien vastustaminen (dok.13593)
Suositus 2053 (2014)	Naisten oikeudet ja mahdollisuudet yhteistyöhön Välimeren alueella (dok.13596)
Suositus 2054 (2014)	Laadun parantaminen ja hyvä hallinto koulutuksessa (dok.13585)
Suositus 2055 (2014)	IS-nimellä tunnetun terroristiryhmän aiheuttama uhka ihmiskunnalle: väkivalta kristittyjä ja muita uskonnollisia tai etnisiä yhteisöjä vastaan (dok.13618)
Suositus 2056 (2014)	Siirtolaislasten säilöönotto (dok.13597)
Suositus 2057 (2014)	Yleissopimus tuomittujen siirtämisestä ja toimenpiteet sen väärinkäyttöä vastaan (dok. 13540)
Suositus 2058 (2014)	Sosiaalinen syrjäyttäminen – uhka Euroopan demokratioille (dok.13636)
Suositus 2059 (2014)	Pakolaisten uudelleensijoittaminen: solidaarisuuden edistäminen (dok.13460)

3.3 Lausunnot

Lausunto 287 (2014)	Luonnos Euroopan neuvoston yleissopimukseksi urheilukilpailujen manipuloinnin estämiseksi (dok.13464)
---------------------	---

EUROOPAN NEUVOSTON PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN
ERITYISVIERAAT VUONNA 2014

Valtioiden edustajat

Sebastian Kurz, Itävallan ulkoministeri*	27.1.2014
Werner Faymann, Itävallan liittokansleri	30.1.2014
Sebastian Kurz, Itävallan ulkoministeri*	7.4.2014
Heinz Fischer, Itävallan presidentti	9.4.2014
Elmar Mammadyarov, Azerbaidžanin ulkoministeri*	23.6.2014
Ilham Aliyev, Azerbaidžanin presidentti	24.6.2014
Petro Porošenko, Ukrainan presidentti	26.6.2014
Olemic Thommessen, Norjan parlamentin puhemies	30.9.2014
Elmar Mammadyarov, Azerbaidžanin ulkoministeri*	2.10.2014
Didier Reynders, Belgian ulkoministeri *	18.11.2014
Paavi Fransiscus	25.11.2014

Kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan edustajat

Martin Schultz, Euroopan parlamentin puhemies	29.1.2014
Rolf Wenzel, Euroopan neuvoston kehityspankin johtaja	26.6.2014
Angel Gurría, OECDn pääsihteeri	1.10.2014
Sir Suma Chakrabarti, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin presidentti	2.10.2014

*Ministerikomitean puheenjohtajan ominaisuudessa

EUROOPAN NEUVOSTON JÄSENVALTIOT

Perustajajäsenet (1949)

	Belgia	26.11.1991	Puola
	Tanska	7.5.1992	Bulgaria
	Ranska	14.5.1993	Viro
	Irlanti	14.5.1993	Liettua
	Italia	14.5.1993	Slovenia
	Norja	30.6.1993	Tsekki
	Luxemburg	30.6.1993	Slovakia
	Alankomaat	7.10.1993	Romania
	Ruotsi	10.11.1994	Andorra
	Iso-Britannia	10.2.1995	Latvia
		13.7.1995	Albania
9.8.1949	Kreikka	13.7.1995	Moldova
7.3.1950	Islanti	9.11.1995	Ukraina
13.4.1950	Turkki	9.11.1995	Makedonia
13.7.1950	Saksa	28.2.1996	Venäjä
16.4.1956	Itävalta	6.11.1996	Kroatia
24.5.1961	Kypros	27.4.1999	Georgia
6.5.1963	Sveitsi	25.1.2001	Armenia
29.4.1965	Malta	25.1.2001	Azerbaidzhan
22.9.1976	Portugali	24.4.2002	Bosnia ja Hertsegovina
24.11.1977	Espanja	3.4.2003	Serbia ja Montenegro
23.11.1978	Liechtenstein	6.10.2004	Monaco
16.11.1988	San Marino	6.6.2006	Serbia
5.5.1989	Suomi	11.5.2007	Montenegro
6.11.1990	Unkari		

EUROOPAN NEUVOSTON MINISTERIKOMITEAN TARKKAILIJAT

7.3.1970	Pyhä istuin
10.1.1996	USA
29.5.1996	Kanada
20.11.1996	Japani
1.12.1999	Meksiko

EUROOPAN NEUVOSTON PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN TARKKAILIJAT

2.12.1957	Israel
28.5.1997	Kanada
4.11.1999	Meksiko

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta
FIN-00102 Eduskunta
puh. (+358 9) 4321
fax. (+358 9) 432 3529
<http://www.eduskunta.fi>

Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous
Parliamentary Assembly of the Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
puh. + 33 3 88 41 20 00
<http://assembly.coe.int/nw/Home-EN.asp>

